

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Joh. Jonstoni Thaumatographia Naturalis

Jonston, Jan

Amstelodami, 1661

Thaumato-graphiae naturalis classis sexta in qua avium admiranda

urn:nbn:de:bsz:31-97032

THAUMATO-
GRAPHIÆ
NATURALIS,
CLASSIS SEXTA.
IN QUA
A V I U M
ADMIRANDA.

Seneca Natur. quæst. l. 2. cap. 32.

*Et illa qua aut immota sunt, aut propter ve-
locitatem universo mundo parem, immotis
similia non extra jus dominiumque nostri
sunt.*

SYL-

S Y
C
Cap. I. De
Cap. II. D
Cap. III.
Ardea.
Cap. IV.
Aluco
Cap. V. I
Cap. VI.
nate &
Cap. VII.
ovi.
Cap. VIII
Catarri
Cap. IX.
Caprim
Cap. X.
Cap. XI.
Cap. XII
Chrysa
Cap. XIII
Cap. XIV.
Cap. XV.
Cap. XVI.
Cap. XVII
Cap. XVIII
Gallus
Cap. XIX.
Cap. XX.
Cap. XXI
Nida &

S Y L L A B U S

C A P I T U M.

CLASSIS SEXTÆ.

Cap. I. De Aquila.	Cap. XXII. De Miluo.
Cap. II. De Accipitre.	Cap. XXIII. De Manu-
Cap. III. De Asfalone &	codiata & Mergo.
Ardea.	Cap. XXIV. De Noctua
Cap. IV. De Affione &	& Niso.
Alucone.	Cap. XXV. De Onocrota-
Cap. V. De Anserè.	le & Rhinocerote.
Cap. VI. De Alcyone, A-	Cap. XXVI. De Pst-
nate & avi Emme.	taco.
Cap. VII. De Bernichia	Cap. XXVII. De Phanice
avi.	& Pico.
Cap. VIII. De Bubone &	Cap. XXVIII. De Pica.
Catarrhaça.	Cap. XXIX. De Pavone.
Cap. IX. De Collurione &	Cap. XXX. De Phasiano
Caprimulgo.	& Passere.
Cap. X. De Cuculo.	Cap. XXXI. De Perdice.
Cap. XI. De Corvo.	Cap. XXXII. De Stru-
Cap. XII. De Cornice &	thiacamelo.
Chrysaetho.	Cap. XXXIII. De Scy-
Cap. XIII. De Columba.	thica avi & Tinnun-
Cap. XIV. De Cygno.	culo.
Cap. XV. De Ciconia.	Cap. XXXIV. De Turdo
Cap. XVI. De Falcone.	& Torquilla.
Cap. XVII. De Gallina.	Cap. XXXV. De Vro-
Cap. XVIII. De Grue &	gallo.
Galbula.	Cap. XXXVI. De Ves-
Cap. XIX. De Graculo.	pertilione.
Cap. XX. De Hirundine.	Cap. XXXVII. De Vul-
Cap. XXI. De Haliato,	ture.
Ibide & Zoxia.	

AD.

ADMIRANDA AVIUM.

CAPUT I. DE AQUILA.

Quila primo reponitur loco: non quasi inter primas sibi locum venditet mensas (abhorret enim ab omnibus) sed quod Rex avium supremum sibi vendicet fastigium. Est autem ex genere rapacium. Pes ei dexter sinistro major est, cerebrum adeo calidum, ut in pulverem redactum, etiam cum cicuta permissum succo, maniam inducat propinatum. Non bibit, quia prædatum sanguis videtur sufficere; in ultimo tamen senio, ubi rostrum præ siccitate incurvatum, potu vitam sustentat. *Alian.* Vise sunt cubitalis magnitudinis: Visus & pullus, cujus ala expansa septem ulnarum æquatunt mensuram. Ungues viri corpulentis digitis, crura Leoninis majora. Id inter *Dresdam* & *Misenam* factum testatur *Gesnerus*. Cum incubare debet, ætidem lapidem adjungit, qui, quoniam incalescunt tantopere ac si bulliant, fervorem temperare dicitur. Exclusos pullos unguibus atreptos ad solem obvertit, pro legitimis agnitos humeris portat, firmiores in sublime delatos demittit, demissos volatu antevertit & suscipit, grandiores nido & regione exturbat. Faminatam salax est, ut decies ter in die compressa, postquam surrexerit, si mas revocet, denuo accurrat. Visus tam exacti ut supra maria extra humanum elata contuitum, pisciculos minimos natate conspiciat. Quantum ad odorem, cadavera quindecim distita milliariibus eo profequitur. Vox boatui similis est, sed pulli ob præpeditam ab humore linguam, sunt muti. Inimicitia illi cum gruibus. Hinc isti cum Taurum montem ex Cilicia transf-

transmittunt, lapillis in os sumptis vocem cohibent, & noctu transvolant. Visu, rostro, & pennis fallentibus super nubes volat, ibi solis calore vitium oculis demitur, ipsa in fervore illo in aquam se demergit, nidum petit, febre corripitur, pennas excutit, à pullis nutritur & renovatur; facilius, si passum habuerit serpentinum.

CAPUT II.

DE ACCIPITRE.

Magnitudo Accipitris à sexu & regione variatur, fœminæ majores ob remissionem caloris. *Calent. in Epist.* Còr ei magnum cuspidè obtusa ad pectus tendente. Lien adeo exiguus, ut visum propemodum effugiat. *Arist. de partib. animal. cap. 38.* Plumæ copiosiores; eas in primordio ætatis quater rejicit. Fœcunditas illi exigua. Condensat enim semen nimius calor, humor etiam ad pennas, unguis & ctura transmittitur. Libidinosus tamen est, ita ut fœmina trigesses una die requisita, redeat vocata. *Alb. l. 10. c. 8.* Cadavera fugit, & si hominis atigerit, jejunos manet, bibit, cum sanguine prædæ destituitur. Quantum ad volatum, ita se aliquando effert, ut visum effugiat; in aëre vero se resupinat, caudam, dorsum & alas expandit, quibus vice soli utitur. *Alian.* Ingenium illi mirum. Avem quam sub noctem cepit, totam sub pedibus tenet, ex oriente sole dimittit, obviam post factam nunquam prosequitur. Oculorum acie laborans, herbam Hieracium querit, hujus confricatâ succo, tangit oculos. *Alian. l. 2. de anim. c. 43.* Hominem mortuum lugere videtur, inque ejus oculos humum ingerere; imo si inhumatum offenderit, gleba injecta humare. Os tibix ejus si ad aurum admoveatur, illecebra quadam illud ad se allicit. *Alian. l. 4. c. 43.* Columbæ quamprimum vocem ejus audiverint, fugiunt; Gallinarum ova, si incubant, vitium capiunt, aviculæ, ad ejus conspectum ira perturbantur, ut ma-

nu possint de arbutis demi. Morbus illi præcipuus pennarum depositio. Fit antequam Nilus campos inundat, id est, in Augusto. Flante enim Austro alas expandunt, & venti tepore incallescunt; hic si defuerit, alis contra solis expansis & percussis radios, tepentem sibi faciunt auram; Capto tepore, laxatis poris, & veteres exiliunt, & novæ crescunt. Ad septingentos annos pertingere putarunt Ægyptii.

CAPUT III. DE ASSALONE ET ARDEA.

Assalon Smerillus & Merillus dicitur. Alaudas tam avide insectatur, ut vel ad clibanum usque ardentem; quandoque ad puteum, vel hominum vestes offendant. *Cressent. l. 10. c. 13.* Cum vulpe & Corvis bellum gerit, & horum ova conterit, illius necat catulos. *Ardeas* in Anglia occidere capitale est. Hinc magnus illarum ibi numerus. Tanta præditæ sunt continentia, ut ad Venerem accessuræ, dies quadraginta tristitentur. *Glycas l. 1. animal.* Excrementa sua in accipitrem si ejecerint, pennas ejus & putrefaciunt & exurunt. Imminente pluvia supra nubes evolant. Ostreas cum testis devorant; sed ubi apertas à calore interno esse credunt, evomunt iterum, & carnem à testis separant. Astute insidiantur piscibus. Nam solis ita excipiunt radios, ne illi visa umbra, refugiant. Ea vero vi pollere *rustici Colonienses* asserunt, ut pede aquæ imposito, tanquam illicio, pisces allicere dicantur. *Gesnerius* certe in libro Germanico se legisse scribit, si pedes illatum destillentur per descensum, & oleo inde collecto inungantur manus, pisces sponte advolatos, ut comprehendi possint. *Franciscus Vallesius* l. Rex Gallorum adeo cicures reddidit, ut à pastu redeuntes, licet natura feræ essent, ad ardearia sese reciperent. In coitu sanguinem sudare, scripsere quidam, refellit *Albertus*.

CAPUT

A
C
DE ASION

A *Isis* Oris & Ny
A *quæ* homo fi
hu. Cum Lingula &
proficiscens, de
quis ab homine agi
illi è regione, & v
inungunt, illud po
unt. Accedit Oris
capitur. Aluon
Major Alaco habe
mo oculo ad im
sua cornibus caret
notam quandam
notam obit, pinn
nim alcorum mod
ra, nec non sub
formam pepi m
veceline ex cavati
lum cepit, deglut
ut holor ovo ma
quicquam cibi su
rejecit.

C
DE

A *Meres* in reg
toribus candic
profert. *Cadamy*
in os supra caput
colore, pelle sub
di coloris a For
pura Allevandas.

CAPUT IV.

DE ASIONE & ALUCONE.

A *Sio* seu *Oris* & *Nycticorax*, vocem emittit similem ei, qua homo frigore rigens, exclamare solet hu hu. Cum Lingula & Cyncramo, Coturnicibus hinc proficiscentibus, ducem se præbet. Imitatur res eas, quas ab homine agi videt, etiam ab aucupibus. stant illi è regione, & viscoso quodam pharmaco oculos inungunt, illud post in pelvibus relinquunt, & abeunt. Accedit *Oris*, & oculos sibi conglutinat, sicque capitur. *Aluconis* duo sunt genera *Majus* & *Minus*. *Major Aluco* habet hoc peculiare, ut palpebram à summo oculo ad imum adducens conniveat. Auriculis seu cornibus caret, sed horum loco habet veluti coronam quandam è plumis constructam, quæ faciem totam obit, pinnulis nempe supra oculos, superciliorum alorum modo elevatis, & utrinque per tempora, nec non sub mentum descendendo coeuntibus, in formam pepli muliebris. Minor in rimis quercuum à teredine excavatis, invenitur. Quod forte animalculum cepit, deglutit integrum. Tam ampla enim ei gula, ut bolos ovo majores integros transmittat; neque quicquam cibi sumit, antequam ossa, pilos, plumas rejecerit.

CAPUT V.

DE ANSERE.

A *Nseres* in regno Senegæ colore sunt variato. Oculis candidiores, & capite rubeo Hispaniola profert. *Cadamust*. In regione Mancii Indiæ superioris os supra caput habere ovi magnitudine, sanguineo colore, pelle sub gula per semissem pendente, autos est *Odoricus à Foro Iulii*. Ex Onocrotalorum genere putat *Aldrovandus*. In Arabiæ parte, quæ versus Au-

strum assurgit, non esse scribit Strabo l. 6. Geographic. Vitam in multos producant annos, Sexaginta excessisse testatur Albertus, ducentos Gratarolus; sed ne juranti quidem se crediturum scribit Aldrovandus. Cardanus vix fabulosa existimat, quod solidæ admodum sint carnis. Constat enim Sylvestrem anserem tribus perpetuis diebus excoctam, emolliti non potuisse, objectam canibus mansisse intactam. Cæterum inter omnia anserum genera, maxime mitificum illud est, quod in Scotia Solandus vocant incolæ. De eo ita Boëtius in descript. Scotia. Præter alias Insulas nobilis est Maja D. Hadriani, ac ejus sodalium martyrio pro Christi nomine coronatorum reliquit. Altissimo hic scopulo fons aqua dulcis largissimus, admirando natura miraculo, medio mari scaturit. Omnia exsuperans rerum novitate Bar Castellum, viribus humanis inexpugnabile. In hoc quoque astuario sius est Scopulus angusto aditu vix piscariam navim recipiens, qui non in sese adificia excavata habet, sed excavatus non incommodiora domicilia intus præbet, quam si magnis operibus constructus esset. Cæterum hac re longe munitiora. Quicquid autem in eo est, portentose plenum est novitatu. Avium enim, quas vernacula lingua Solandis appellamus, haud absimilium illis, quas Aquilas Plinius aquatiles vocat, in eo ingens copia inhabitat, nec in ullo alio fert loco. Ea, quam primum adveniunt, incipiente vere, constituendū nidis tantam lignorum copiam comportant, ut auferentibus, qui illic habitant (nec enim id agrè ferunt) satis in annum ex ea parte prospectum sit. Pullos suos piscibus alunt, usque delicatissimū. Nam si quempiam anteciperint, avolantesque meliorem fundo maris nantem conspiciam, abjecto illo, magno se impetu præcipitantes immergentesque prædam persequuntur illam. Vbi veto ad nidum escam pullis adportarunt, auferentibusque rursus hominibus haud gravate concedunt, continuo pro aliis avolantes. Pullos quoque nec repugnantis depraedantur, unde ingens commodum ad Castelli Dominum redit. Nam cutem detrahentes cum pingui, oleum inde magni pretii consciunt. Habent quoque intestinum quoddam

par-

A
peris, olei singula
na viderit quæ
in operas hanc
sibus in ferat, quæ
om. Hæzæus Eozæ
illam, emittet, in

C A
DE AL
tibu

P Ama est Aly
ostibus, & a
supra mare vider
Portant circa Bra
fereæ et illis dis
bosmam, septem
cie, his part. Plin
liar, aut venos
artificiosam co
Aristoteles tamen
una ferro condan
ne inret ostiolat
teria, coacti
conspicitur, &
tu fæminatrum er
sine, beneis suis i
in cois obunt.
domesticæ omnib
sunt inret An
brum genitale h
rius crassitudine
quet, sanguinis
rum si ad sole
mo nigredinem,
villam emittunt
notam habeant. A
tina volitates ling

parvum, oleo singularis virtutis repertum. Coxendicem enim arthritimque & id genus morbos sanare consuevit, ut appareat hanc avem, cum omnibus modis hominum usibus inserviat, quod rarior sit, hoc solo se esse inferiorem. Hactenus Boetius. Nos odorem halecis, dum assatur, emittere, in Scotia dum essemus, percepimus.

CAPUT VI.
DE ALCYONE, ANA-
tibus, & avi Emme.

Fama est *Alcyones* nidos suos ex durissimis piscium ossibus, & acutissimis spinis fingere, ac rarius nisi supra mare videri, inter falsuginosa maris incunabula. Pariunt circa brumam. Quamobrem quoties bruma serena existit, *dies Alcyones* appellantur, septem ante brumam, septem à bruma. Illis autem nidum conficit; his parit. *Plin. l. 5. c. 8.* Nidi figura pineali assimilatur, aut ventosæ cui collum longum. *Albert.* Propter artificiosam compositionem non facile ferro secatur: *Aristoteles* tamen si manu atteratur & confricetur, ac una ferro tundatur, facile confringi ait. Mare illum ne intret ostiolum ex intumescente spongiæ instar materia, construit, tumore claudente: Ab ingressuris comprimitur, & aquam exudans, præbet aditum. Tantus fœminarum erga maritos amor, ut semper iis adsint, humeris suis in gravida ætate portent; qui tandem in coitu obeunt. *Plutarch de Solert. animal.* *Anates* domesticæ omnibus fere sunt notæ. Lybicæ mediæ sunt inter Anserem & Anatem magnitudinis. Membrum genitale habent tam magnum, ut digiti unius crassitudinem, aut quinque longitudinem æquet, sanguinis instat rubrum, *Bellon.* Ova illarum si ad solem despicias, deprehendes in fumo nigredinem, quæ in earum rostris. *Scaliger.* Nullam emittunt vocem, quamvis & pulmones & arteriam habeant. Alturus numerosum illarum gregem, duas nostrates singulis maribus destinet; sic magnum

ovorum numerum patient. Sed ita geniti pulli, nullam postea sobolem procreabunt, ut alia animalia, quæ ex diversis generibus nascuntur. Sunt in Ancyra, quæ voce cornuum imitantur sonitum, qualia inflare solent per dispositos equos iter facientium duces. *Auger.* Libertatis tam sunt amantes, ut per totum triennium in corbe nutritæ, si occasio detur, aufugiant. Ferarum in Septentrione tanta est copia, ut cunctas ferre aquas cooperiant. Nonnisi autem in tepidis vivunt. Ne hyeme glacie constringantur, naturæ instinctu circulariter & obliquè natantes, eas apertas servant, tantumque vociferantur, ad magnam viarum inde audiantur distantiam, Frigoris superatæ vehementia, in sublime elatæ, mare petunt. *Olaus lib. 19. c. 6. Avem Emme.* Hollandi ex Iava secum adduxere. Cyni duplicem habet magnitudinem, colore nigra, penitusque nigris vestita. Sed ex singulis originibus binæ procedunt, quæ struthionis æmulæ. Alis caret & lingua. In capitis corona, peltam habat duritiæ testitudinis, peltæ similem. Non poma tantum pugni magnitudine, sed & glaciei frusta, ardentes denique prunas, absque noxa deglutiebat. *Aldrovand.*

CAPUT VII.

DE AVE BERNICHIA.

Avis est in Britannia, quam Berniclam, Bernichiam & Brantam Angli appellant, Scoti nomine *Clakguse* dignantur. Fero est anseris minor, pectore aliquotusque nigro, cætero cinereo. Anserum ferorum modo volat, strepit, paludes frequentat, & fegetem depopulatur. De ortu illius magna est inter doctos controversia. Nam quidam ex putrescentibus lignis, quidam ex pomis, quidam ex fructu foliis conglomeratis simili, qui cum oportuno tempore decidit in subjectam aquam, reviviscit, convertiturque in avem vivam, orti existimant. Crescit illa

in

in Insula Pomonia in Scotia versus Aquilonem. Et hujus opinionis sunt *Isidorus*, *Alexander ab Alexandro*, *Olavus Magnus*, *Gesnerus*, *Boëtius* & alii. E contra *Albertus* & nonnulli ex coitu generari asserunt. Batayi ex propria inspectione in Groenlandia, *Barniclas*, quæ ovis incubarent, pullosque educarent, sese invenisse affirmant. Sed ut hæc consistere possunt, cum ex putridis nata ova ferant; sic evidentissimum videtur, quod de illis longo orationis tractu, *Boëtius* prodidit. Ut quis animadvertat haud fabulosa ista esse, adjiciam. *Restat jam*, inquit ille, *de Anseribus quos Clagis appellant*, quosque vulgo perperam in arboribus nasci in his insulis credunt, & que hujus rei cognoscenda multo jam tempore studiosi, re diligenter explorata cognovimus, differere. Mari enim illis interjecto, mihi magis eorum procreandi vis quaedam inesse videtur, quam alicui alii rei. Variis enim modis, verum in mari semper provenire conspeximus. Etenim si lignum in id projicias, temporis tractu, primum in eo excavato vermes nascuntur, qui sensim enatis capite, pedibus atque alis plumas postremo edunt. Demum anseribus magnitudine æquales, cum ad justam pervenerint quantitatem, calum petunt, avium reliquarum more, remigio alarum per æra delati. Id quod luce clarius, anno a partu virgineo, millesimo quadringentesimo nonagesimo pluribus spectantibus in Buchania visum est. Nam cum in ea ad *Pethschlege* castellum, fluctibus hujuscemodi lignum quoddam ingens delatum esset, rei novitatem, qui primi conspexerant, admirantibus, ad loci illius Dominum accurrentes, rem novam nunciant. Is adveniens trabem ferra dividi jubet; quo facto, ingens confestim apparet multitudo partim vermium, aliis adhuc rudibus, aliis membra quaedam formata habentibus, partim etiam formatarum perfecte avium; inter quas quaedam plumas habebant, alia implumes erant. Itaque rei miraculo stupentes jubente Domino in templum *Divi Andreæ*, *Tira*, lignum illud comportant, ubi & hodie manet, sicuti erat, a veribus perforatum. Hujus simile duobus subinde annis in *Thau* æstu appulsum, ad *Bruthe* castellum, multis accurrenti-

bus ostensum est; quod exinde duobus rursus annis Letha portu Edinburgensi universum populum spectare contigit. Ingens enim navis, cui insigne ac nomen Christophori erat, ubi tres perpetuos annos, ad unam Hebridum in anchoris constitisset, huc reducta atque in terram subducta, plena omnia exefis trabibus qua mari semper mersa fuerat, vermium hujuscemodi, rudium partim, aut perfectam nondum avis formam habentium, partim jam absolutorum ostendit. Caterum cavillari id quispiam possit, arborum truncis ac ramis in Insulis illis natarum; hanc virtutem inesse, Christophorum quoque illam ex trabibus Hebridianis contextam asserens. Itaque quod ipse ab hinc septem annis vidi, haud gravabor in medium adducere. Alexander Gallovidianus, Kilkendensis Ecclesia pastor (vir prater insignem probitatem, rerum admirandarum studio incomparabilis) cum extracta alga marina inter caules & ramos, à radice statim pariter, & usque ad cacumen enatos, qua conjunguntur, conchas adnatas videret, rei novitate attonitus, mox cognoscendi studio eas aperit, ubi magis multo quam antehac obstupescit, constitit. Non enim piscem in testis conclusum comperit, sed (dictu mirabile) avem. Itaque ad me extemplo, quem ejusmodi rerum cognoscendarum, jam olim magna cupiditate detentum noverat, celeriter accurrit, remque omnem monstrat, non magis rei miraculo obstupescit: quam re tanta ac tam inaudita conspecta, laeto. Hac enim re satù constare arbitror, non hac procreandarum avium semina, aut truncis aut arborum inesse fructibus, sed ipsi Oceano, quem Maro & Homerus patrem rerum haud temere appellaverit. Verum quoniam id fieri videbant, cadentibus in aquam arborum ad littus positarum pomis, ut temporis tractu ex illis ea apparerent volucres altes, in eam sententiam abducti sunt, ut poma in illas ipsas commutari opinarentur, &c. Haecenus Boëtius. Tibi iudicium permittitur, Lector: Ego Dei veneror potentiam; & ad finem classis Appendicis loco quaedam ex discursu Majeri de volucre arborea adjicio.

B Vio in capibus ni
vaz aliquando in
notadinar, quod c
dere capium pover
pretem, mari fove
plu oleo e la mpatia
capit, sed & lepo
Cerebrum ejus cum
gluacina. Cataro
ber, si verum est
per petram istem
hinc mas artipiti
jicit, femina und
blime fetum con
repetiti vicibus

C Ollario in dur
ex musco, la
nica. In eo palli
dissimiles, ut vi
rum quia volat
capit advolante
inclufam videra
mulgo pastorum
volunt uberib
ria uberemortua
tina cecitas. Pl
rida, noctis per

CAPUT VIII.
DE BUBONE & CATAR-
RHACTA.

Bubo in rupibus nidulatur altissimis, ita ut ova ejus vix aliquando inventa fuerint. De ejus partu à Plinio traditur, quod cauda ab ovo exeat; quoniam pondere capitum perversa ova; posteriorem corporum partem, matri fovendam applicet. Dicitur se in templis oleo è lampadibus ingurgitare. Non tantum aves rapit, sed & lepotes. In disseccto anas repertus est. Cerebrum ejus cum adipe anserino mire vulnera conglutinat. *Catarrhacta* mirum incubandi modum habet, si verum est, quod *Oppianus* tradit. Algam super petram insternit ovis, & ventis relinquit exposita. Hinc mas arripit illa, unde marem procreandum conjicit, femina unde forminam. Tum unguibus in sublime ferunt comprehensa, mox mittunt in pelagus; repetitis vicibus calefiunt motu, & excluduntur.

CAPUT IX.
DE COLLURIONE,
& CAPRIMULGO.

Collurio in dumetis nidom collocat, cujus parietes ex mulco, lana & herbis tomentosis, fundus ex erica. In eo pulli sex inveniuntur, parentibus adeo dissimiles, ut vix unica nota eosdem referant. Parum quia volat, cantum aliarum avium imitatur, capit advolantes. Capitur facile. Nam cum cavea inclusam videt avem, desuper volat invasura. *Caprimulgus* pastorum intrat stabula, caprarumque advolvitur uberibus propter succum lactis; qua injuria uber emoritur, caprisque quas ita emulserit oboritur cecitas. *Plinius l. 10. cap. 40.* Interdiu parum videt, noctu perspicax est. *Arist. hist. 9. cap. 30.* In

Creta tam horribilem vocem edit, ut pavorem incutiat incolis. *Bellonius.*

CAPUT X. DE CUCULO.

CVculus est avis frigidissimæ corporis constitutionis, inde & tam timida est, ut ab omnibus aviculis infestetur. *Plin. l. 10. c. 9.* & alienis pariat nidis, præcipue Palumbi, Currucæ, Alaudæ, Rubeculæ, & Luscinia. Si vacuos repererit, non eo divertit; si cum ovis, quædam destruit & absorbet, sua reponit, quibusdam omnia destruere dicitur. *Arist. lib. 6. cap. 7.* Exclusi pulli & ab ave agniti, verberari dicuntur, & avolare ad parentem. Nota autem naturæ bonitatem. In illarum avium deponere eum docuit nidis, qui communi cibo fruuntur. Vescitur autem vermibus, insectis, sed & granis. Cicadæ ante caniculam ubi vocem ejus audiverint, agmine in eam irruunt, sub alis reconditæ morsus ingerunt & interimunt. *Isidor. l. 12. c. 8.* Ex saliva autem illius nasci dicuntur. Hæme deplumescit & colorem mutat. *Arist. 9. histor. c. 43.* In monte Græciæ Cocygiò palurus nasci dicitur, cui omne animal, quod infederit, hæret, tanquam visco retinente, excepto cuculo, inquit *Plin. l. 30. cap. 10.* Quo quis loco primo audiat alitem illam, si dexter pes circumscribatur, ac vestigium id effodiatur, non gigni pulices, ubicunque spargatur.

CAPUT XI. DE CORVO.

ALbos Corvos reperiti in Septentrionalibus & novo orbe, certum est. Apud *Alphonsum* Sicilia Regem, unus etiam erat. Dealbatum iri asserunt, si ovum ejus pinguedine vel cerebro felis illicitum, gallinæ albæ loco frigido supponatur. In agro uberrimo gregatim feruntur, bini instructuoso. Varias fundit voces,

ces, numerati sexaginta quatuor; proptissima crocatus, quem nullo pathemate aut aëris tempestate immutatus occidit. Carnem appetit tum crudam, tum morticinam; si ab hac abstinere, malum indicium esse Thucydides in Atheniensis exploravit pestilentia. *Iulius Casar Moderatus Arminensis* experientia didicit, cum ossa & pediculos per os revomere. *Hyginus* negat quamdiu ficus coquuntur bibere posse; quia guttur tunc habeat pertusum. Exclusos pullos expellit, ob albicantem colorem; quamvis septimo à natali die nigrum recipere scribunt. *Cassiodorus* eos tum tore celesti pasci credit, ex *Psalmo*. Cicur nummos de mensa Erfurti tollebat, & servabat. Coquum Conradum in fame tam articulate invocabat, ut loqui putarent hominem; librum denique Musicum inventum, quasi notas legeret, pertudit, *Scalig. exerc. 237*. Cadente fulmine ore ignem ferre notavit *Barbarus*. favillas ignis cum exhalationes in fulmine accenduntur, loco frusti carnis arripere putant quidam. Ad centum & octo annos pertingere dicitur. Certe in urbe Gallix quadam per centum annos fuere, *Albert. 9. hist. c. 10*. Medicus quidam ætate Plinii celebris, duos corvos mense Martio è nido sublatos, combustos, & in levissimum pollinem redactos, epilepticis propinabat, bis vel ter in die, drachmæ pondere, cum aqua decoctionis castorei.

CAPUT XII.
DE CORNICE &
CHRYSÆTHO.

IN Britannia ingens *Cornicum* copia, tum quia mari undique alluitur, tum quia in pabulo ejus soli humido vermes abundant. *Cardanus*. Albam *Ludovicus Rhodiginus* vidit, capite nigricante, haud procul à Rhodigii montibus. *lib. 17. Antiquit. lect. c. 11*. Nucleibus præcipue gaudet, quas si perfringere nequit, in saxa ut perfringantur dimittit. *Alian. l. 3. c. 9*. Non temere miscentur, imo uno mortuo viduitatem illibatam

alter servat. Ciconiis trans mare volantibus duem se præbet. Tam industria est, ut Metthes Ægyptiorum Rex unam habuerit, quæ literas quocunque juberet, deferebat. *Porphyr. de abst. ab animal.* Occisa & donec puteat relicta, elicit mures, posita in loco ubi sunt, ut occidi possint. *Gesner. Chrysaetho* lingua humanæ similis est, versus radicem duobus utrinque ceu hamatis appendicibus corneis armata. Longitudo ejus interdum à rostro ad ungues quatuor spithamarum & mediæ, latitudo expansis alio octo. Vnum tantum ovum ponit, si duo, puteinum est.

CAPUT XIII. DE COLUMBA.

Columba cum duo edunt ova, mas uno editur, altero femina, sed quia major in illo victus, prior exire dicitur. *Paul. à Castro.* Exclusis pullis fæluginofam terram in os, præmansam, ingerunt, tum ut præparent ad recipiendum postmodum cibum, tum ut fecunditatem implantent, tum denique appetitum excitent. *Athen. 9. hist. c. 24.* Dociles esse multa probant. Ex aure Mahumetis una capiebat cibum; Leydensis obsidionis tempore literas portabant nonnullæ. *Lipsius.* Idem in nupera Buscoducana factum. Ut in Columbariis retineantur, aliasque alliciant, varia adhibent varii. Quidam enim sanguinem humanum cum pisce integris, in vase figlino, per horæ circumagunt quadrantem, tum illo columbas illinunt, hæc devoranda obijciunt. *Gesner.* Quidam cranium hominis fenis in columbario suspendant. *Albertus.* Nonnulli lori particulam quo homo strangularus, fenestris appendunt. *Pallad. l. 3. c. 44. Plin. l. 11. c. 37.* hominum dentibus quoddam virus inesse, quod columbarum fetus implumes necat, scribit. Ex arcanis Ægyptiorum accepimus, columbarum viditantes carnibus, pestilentia non capi. Hinc solæ tempore pestilentie illorum Regum obsonium; *Cardanus* easdem cum jure

præ-

A
peditis. Stercori illi
reum, edis, referent
alacritate phatim
alium eodem pro
alibet. Anno 1550
tunc potibus, dupli
alaz, omnibus mita

C
A
D
E

C
Tenerum magis
Scotiz provin
olorum si copent
cujus semine avid
cognominata. E
que insecta aunge
liet in spaciū q
datur, hominor
moribus exand
fenim accretcer
que impeditum
major in eo vili
na Cygnorum
vandus. Intes
mam longa era
adipe, qui vicem
multis antacidib
tantum, media
alimenti fortan
fuisse: C
dolentis spaci
jesto recto inest
finorum defect
randæ est stru
mitate, ad ugel
da in eo ceteris
sape clariculas

præscribit. Stercus illarum tam calidum, ut à sole accensum, ædes, referente Galeno, exusserit. Idem eo ceu calefaciente pharmaco utitur, & cum alturtii semine tusum aridum pro sinapi in iis quæ phlegmâ indigent adhibet. Anno 1550. capta est una in Germania, quatuor pedibus, duplici alvo. Ad *Carolus & Electores* allata, omnibus miraculo fuit.

CAPUT XIV. DE CYGNO.

Cygnum magna multis in locis copia. In Moravia Scotiae provincia est lacus Spina nomine, insignis olororum frequentia. Nascitur enim in eo herba quadam cuius semine avidissime vescuntur, atque ob id Olorum cognominata. Ea autem herbae illius natura est, ut aquis injecta nunquam putrescat. Hinc factum est, ut licet in spacium quinque prope millium lacus distendatur, hominumque adhuc memoria piscibus ac Salmonibus exundare consueverit, ubi ea enasci cœpit, sensim accrescens, totum illud vadusum, nantibusque impeditum reddiderit, nec ullus deinceps piscis major in eo visus est. *Boetius in descript. Scotia.* Interna Cygnorum constitutio mira est, dissecut Aldrovandus. Intestina quatuordecim dodrantes & palmam longa erant, multaque etiam pollicem crasso adipe, qui vicem omenti obit, intesta: quæ cum non multis anfractibus aut gyris intricata, sed simplici tantum, media spira in se revolutione sint inflexa, alimenti forsan non plane distributi aliquid præterlabi sivilissent: Cui malo volens mederi natura, cæca duo dodrantis spacio inter anum & ipsorum initium interjecto recto intestino appendit, quæ anfractuum intestinorum defectum compensarent. Arteria aspera admiranda est structura. Nam Oesophagum subiectum comitata, ad iugulum descendens, cum pervenit, non rectâ ut in cæteris animantibus, ad pulmones tendit, sed supra clavículas elevata, in costam ossis pectoris seu sterni

sterni inseritur. Est autem hæc costa minime simplici osse composita, sed ex duobus lateralibus, & tertio superno, his pro operculo incumbente fabricata, vaginaque sive thecæ figuram & usum præbet. Ad hujus finem, postquam pervenit arteria, infetne in se serpentis instar reflectitur, & S. literam exprimit, moxque sub priore jam dicta portione ipsi superposita hanc capsulam denuo egreditur, & claviculis mediis consensis, harum jugo tanquam fulcro innititur, atque ita sustentata, denuo in morem tubæ revolvitur, thora cisque cavum subiens, antequam ad pulmones fertur, prius quasi laryngem alteram efformat, transversim secta, ossiculoque quantum ipsa lata est, longo, & quod tenui membrana obtenditur, hiulcam fistulam, seu syringam organorum Musicorum, quæ inferiori sui parte simili fistula patulæ sunt, figura ac compositione representans. Sub hæc larynge arteria in duos canales divaricatur; quorum singuli in medio ampliori capacitate protuberantes, recta in pulmones exiguos costis terro totos affixos, abeunt, distribuuntur. Mira hæc constitutio, & respirationi inservit & voci. Nam cum in stagnorum fundo, edulia pro victu quærat, longissimo indiguit collo; ne longa mora suffocationis incurreret periculum tali arteria. Et certe dum per dimidiam ferè horam collo & capite pronis, vado immergitur, ex ea arteriæ, quæ pectoris dictæ vaginæ reclusa est, portione, spiritum haurit. Quantum ad cantum, ante mortem canere plurimi affirmant, negant plurimi. *Oppianus* diluculo canere ante solis exortum ait, in matris etiam litôribus; in senectâ denique morti vicinum, sed remissius. *Favonium*, addit, tum ad canendum observant, ignavi cruribus & membrorum viribus destituti. Videtur in hanc sententiam asperæ arteriæ facere efformatio.

Quoniam olim in
ne faciebant ni
Tropodada Italia a
rme Plinio. Germ
cuz nos solvunt
re, autor libri de N
dubium an omnes
bueri in siccom
no, simul costri
vivere in thermi
anno 1467 refer
tuz in certo cong
nulla sui generis
gusti non temere
dit in anam indit
nere usum. Gao
est. Valodicebat
spici, solutabat
vocali gratitudi
Alia absentis ha
Alia denique sua
millum cum depo
laniavit Feflos pa
peltat cibos, Hin
Gefen. Præfagam
emplo. Is enim, u
ex alio vortib
fister ab ea. At
proposito perlit
eam obfeditet
ducio accepimus

CAPUT XV.
DE CICONIA.

Ciconia olim in Fidenate agro, nec pullos alebant, nec faciebant nidum, ad Larium etiam lacum in Transpadana Italia arbutis amœnum, vix visa, referente Plinio. Germaniâ quendam urbem in qua decimæ non solvuntur, neque intrare, neque inhabitare, autor libri de Natura scribit. Sunt aves migratoriæ dubium an omnes. Multæ velut extinctæ à piscatoribus reti in siccum tractæ sunt, eæque simul junctæ mutuo, simul rostra in ano inserta habuere & calefactæ revixeræ in thermis. In Lotharingia certe id accidisse anno 1467 refert *Campofulgus* l. 1. *memorab.* Abitura in certo congregantur loco, comitatæque sic, ut nulla sui generis relinquatur. Notatum post Idus Augusti non temere visas. Rostrum cum venter non obedit in anum indito, fæces ejiciunt, sic clysteris invenere usum. Gracitudinis & castitatis summa illis cura est. Valedicebat quædam suo, Vesalio superiori, hospiti, salutabat eundem redux. Non contenta tandem vocali gratitudine, radicem viridis Zingiberis attulit. Alia absentis hospitis uxoris stupratori oculos effodit. Alia denique suæ conjugis adulterium in absentia commissum cum deprehendisset, multis aliis adductis, eam lanxavit Pessos parentes fert humeris; & ore iisdem suppeditat cibos. Hinc pietatis vocabulum ἀντιπέλαγος. Gesner. Prælagam illam esse Attilæ demonstratur exemplo. Is enim, ut scribit *Aneas Sylvius*, nisi ciconias ex altis turribus in obsidione Aquilejæ vidisset, recessisset ab ea. At id augurium capiendæ urbis ratus in proposito persistit, breviq; ea potitus est, cum triennio eam obsidisset. In Anglia nullæ dantur, ut ex Cl. Baudarcio accepimus.

CAPUT

CAPUT XVI
DE FALCONE.

IN Falcone tantum est robur, ut avem percussam à capite ad caudam usque dissectet. Drepanis avicula lacustris, ubi tintinnabuli sonitum audiverit, mavult ab hominibus lapidibus obrui, quam se attollere. Solet laborare morbo quodam, quem Falconarii Flandram vocant. Est vero id quoddam genus vermium non longe à renibus, juxta quos membranæ cuidam tenui & propriæ involuti sunt, instat filii graciles, longitudine dimidii cubiti, fortasse à generationis primordio: nisi occurreris, principales partes exedunt & cor ipsum. *Gyr Falconum diversa sunt genera.* Albi reperiuntur in Moscovia, Norvegia, Hibernia. Audaces sunt. Si in quinque grues unus emittatur, tamdiu persequitur, donec singulas in terram dejecerit. Escam in caverna servatam, quodam seriei ordine sumit. Nunquam sese aqua abluit, sed sola arena. Frigore tantopere gaudet, ut semper aut super glacie, aut algido gestiat stare lapide. Etiamnum rudis plerumque quinquaginta aureis vauit. *Falco Rubeus* sic dictus est, quia guttæ in cateris albæ in hoc genere rubræ & nigræ sunt: non autem videntur esse, nisi cum alas explicat. Rubedinis causa, color debilis infusus in superficiem corporis & inflammas fumosum humidum, quod excernitur ad generationem pennarum.

CAPUT XVII.
DE GALLINA
& GALLO.

Gallina in regno Senegæ triplo sunt majores nostris, multa prope Thessalonicam. In oppido Furch versus orientem albæ lana tectæ inveniuntur: in civitate Quelinu regni Mangi loco pennarum pilos habent. *M. Paulus. venet. l. 2. c. 68.* Patiunt quædam oya

ova gemina, id est geminis vitellis, qui ne confunderentur septum fecit transversum. Refert *Arist. in Mirabil. duodeviginti gemina peperisse quasdam, & exclusisse, factum unum altero fuisse minorem, in monstrum degenerasse tandem. Apud Macedones unam repertam, quæ duodeviginti semel ediderit, & incubitubinos pullos simul excluserit, author est Pierius lib. 24. Hieroglyph. Ova autem & in illis & in avibus aliis primo superius ad septum transversum concipiuntur; ubi primo minutum & candidum cernitur, ut *Aristotel. tradit, mox rubrum cruentumque, deinde increscens luteum & flavum efficitur totum; jam amplius auctum discernitur, ita ut intus pars lutea sit, foris candida ambiat. Vbi perfectum est, absolvitur, atque exit putamine, dum patitur molli, sed protinus durefcens. Locus perfectionis est ipse uterus, in quem decidunt. Aldrovand. lib. 14. Ornithol. Refertur autem à quibusdam Gallum etiam ovum parere nono aut decimo quarto ætatis anno. Id autem ex putrefactione intus semine, aut humorum colluvie consilari existimant. Rotundum esse putatur, & sub caniculâ edixortum. Ab ambientis enim tum calore, expultrix languida, in alite decrepita juvatur. Apud Ferrantem Imperatum Pharmacopæum Neapolitanum oblongum visum est. Aldrov. Gallis ingens est salacitas. Nam quinquagies etiam uno die uxores ineunt, quin semen ad conspectum vel vocem gallinæ, emittere visi sunt. *Ælian. Lex quondam erat, teste Plutarcho in libro, Num bruta ratione caveant, ut, si Gallus inivisset Gallum, vivus combureretur. Sanguinis ubi se gravati sentit copia, cristas tam diu scalpit, donec sanguinem elicerit. Mane cantare omnibus notum. Causam alii in amicitiâ cum sydere, alii in salacitate, in famem denique nonnulli referunt. Mahumetani ad vocem Galli in cælo cantantis respondere, asserunt. *Keckerm. in Physicis. Prius aliquid videtur. Nam canit etiam satur, nec non à coitu. Canit & illa præsentem. Castratus canere desinit. *Plin. vero l. 29. c. 4. circulo è samentis collo addito, non cantaturum promittit, *Albertus capite & fron-******

& fronte oleo inunctis. Cum Alcyone amicitiam summam colit, ita ut si in eadem sint domo, & illa intereat, hic etiam inedia se interimat. Vulpium carnes coctas qui degustaverunt, per duos menses ab illorum cauti sunt insidiis. *Boerius*. Quantum ad Gallum Galinaceum *Gesnerus* ex manuscripto Germanico se decerpisse ait: Virum quendam nobilem in colicis affectibus, post multa remedia frustra tentata, epoto tandem pinguedinis capi in aqua absque sale decocti cyatho, sanitati restitutum esse. Oportet autem, inquit, pinguedinem juri innatantem bibere calidissimam.

C A P U T XVIII. D E G R U E & G A L B U L A.

Grues omnem terrarum peragrant orbem; in omni tamen sponte degere terra, vix crediderim, inquit *Aldrovandus* l. 20. Aspera ejus arteria utrinque inferitur in carnem, penitus ad os sternon. Vnde ex longinquo auditur. Migrant, sed haud observato tempore, quam autem celeriter exemplo Cyri patet, qui per intervalla locorum, tabellarios ira disposuisse legitur, ut fatigatis recentes, & nocturni diurnis succederent, quo volantes superarent grues. Inter volandum trianguli oxYGONII constituunt formam, ut aërem adversum penetrarent facilius. Quæ agmen cogit cæteras, ut ait *Isidorus*, castigat, raucelcenti succedit alia. Vbi in terram descenderint cibi gratia, dux in altum caput erigit in custodiam omnium, cæteræ securè pascuntur. Antequam quiescant, ducem rursus constituunt, qui erecto collo provideat, tum cæteræ dormiunt, capite sub alam condito, alternis insistentes pedibus. Dux agmen circuit, & si quid accidat, exclamat. Ne somno opprimantur, unico insistent pede, altero sublimi lapillum continentes, ut si quando labore fatigatas somnus oppresserit, edito strepitu ex lapilli expergiscantur casu. Magnus illis erga pullos amor est, ut pro educandis decertent. Vidit Albertus gruem matrem de-

dejacere fœminam & occidere, rostro undecim infli-
ctis vulneribus, eo quod pullos, quo minus se seque-
rentur, abstraxisset. Hoc accidit Coloniae, ubi grues
mansuetæ generare solent. Quæ de illarum & Pyg-
mæorum concertatione dicuntur, anilia sunt. *Galbu-
la* suspendit suum nidum in ramis cyathi modo, ut
nulla quadrupes accedere possit. Figuram testiculorum
arietis nidus refert. *Albert. Magn.* Sunt qui dicunt fe-
ricum in eo repetiri, avem ab aqua non longe ædifica-
re, nidum ex musco, fanticulos vero quibus eum su-
spendit ex pilo equino esse. Discedit ex Italia Arctu-
ri syderis exortu. Dependens pedibus somnum capit,
quod se tutiorem speret. *Plin. l. 10. c. 33.* Cum ad
Germanos accidit, non amplius nascituras pruinas
certa spes est.

CAPUT XIX.
DE GRACULO.

Graculum præter segetes locustis vesci colligitur,
quia à Lemni Insulæ incolis, has aves coli solitas
tradunt, quoniam adverso volatu occurrerent locusta-
rum exitio. *Plin. 10. c. 29.* Mares malunt vitam pe-
dere, quam fœmellas deserere. Oculi retenti impe-
tere solent. Ratio redditur à *Nicolao Leonico*: Vel
quod clari perfulgentesque existunt oculi, & bene mo-
biles: hujusmodi autem aves res ad se trahere & alli-
cere natae sunt. Nam & commotum etiam circa ro-
strum digitum frequenter appetere & scalpere solent
volucres: Vel quia oculis absoluta adest speculorum
vis, adeo ut tam parva pupilla, totius ex adverso stan-
tis, reddat imaginem. Aliter igitur, quia effigiem in
his cernunt suam, velut ad cognita desideria tendere
cupientes, illos appetere, verisimile est.

CAPVT

CAPUT XX.

DE HIRUNDINE.

IN omnibus fere regionibus Hirundines reperiuntur: tamen nec recta Thebarum, quia sæpissime captæ subire, nec Bizæ in Thracia propter scelera Terrei inveniri autor est *Plinius*. Frigotis sunt impatientissima. Hinc *Claudius*:

Vel qualu gelidu pluma labente pruini

Arboru immoritur trunco brumali Hirundo.

Vbi autem tempore hyemis degant, varie describitur. Certum videtur, in arborum cavis sese suo calore glomeratim invicem adhærentes fovete. In septentrionalibus autem plagis, ubi præ frigore homines emoriuntur, in aquis residere, *Olaus Magnus Episcopus Upsalensis*, relinquit. Etsi multarum, ait, naturalium rerum scriptores memoriæ prodiderunt, hirundines mutare stationes, hoc est, exurgente hyeme repetere terras calidiores: attamen in septentrionalibus sæpius casu piscatoris extrahuntur hirundines, in modum conglomeratæ massæ, quæ ore ad os, alâ ad alam, pede ad pedem, post principium autumnii sese inter canas descensuræ, colligarunt, &c. Massæ autem illa extracta, atque in æstuaria portata, caloris accessu hirundines resolutæ, volare quidem incipiunt, sed exiguo tempore durant, quia immatura acceleratione non liberæ, sed captivæ sunt reductæ. Ingentem illarum industriam Ægyptus ostendit. In Heracliotico enim Ægypti ostio, usque adeo molem continuatione nidorum vaganti Nilo inexpugnabilem opponunt stadii unius spacio, ut id humano opere perfici, vix possit credatur. *Plinius*. In eadem Ægypto juxta oppidum Copton, insulam esse ajunt Isidi sacram, quam ne laceret amnisidem, muniunt opere, incipientibus vernis diebus, palea & stramento ostium ejus firmantes, continuatis per triduum noctibus, tanto labore, ut multas in opere emori constet. Pulli earum cæci nascuntur.

scuntur, si Philosopho & Plinio credimus; ubi vero tardius visum recipiunt herba admota, Chelidonium quidam appellant, ei restituntur. Coitus eis mirus. Nam cum cæteræ à majoribus conscendantur, Hirundines contratio miscentur modo. *Gesner.* Corda earum augere memotiam, si cum cinnamomo, & his quas elephanginas species nominant, sumantur, ex *Hieronimo Montuo Medico Præstantissimo*, audivisse se refert *Jacobus Olivarius*. Hinc *Johannes Vrcinus*.

----- Cor mandito amomis
Commixtum, ingenii vis tibi major erit.

C A P U T XXI.
DE HALIÆTO, IBIDE,
& LOXIA.

EX *Haliætis*, seu aquilis marinis, quidam dicuntur habere unum pedem aquilinum & aduncum, planum alterum anseris instar, eo ad natandum uti. Adipem etiam pretiosum in cauda continere, per aëra volare, & in eo veluti pendere, tum adipis aliquid in aquam immittere, à quo in pisces stupor, ut supini vertantur, & illorum captura, refertur à nonnullis. *Ibis* avis est *Ægypto* tam propitia, ut extra non vivat. Simul ac nata est, si perpendatur, duas ponderat drachmas. *Plutarch. de avib. l. 4. c. 9.* Majus illi cor quàm ut proportione respondeat, intestinum nonaginta sex cubitorum, idque in Lunæ defectione comprimi, donec aucto splendore augetur, refertur *Gaudenius Merula*. Cum Arabicæ paludes pennacorum angustium mittunt examina, quorum tam citum virus est, ut morsum, antè mors quàm dolor insequatur, sagacitate quædam ad hoc velut excitatæ, in procinctum eunt universæ, & priusquam terminos proprios malum vastat, in aëre occurrant catervis pestilentibus. *Marcell. loxias* ratione rostri nullam cum aliis avibus similitudinem gerit. Hinc putatur *Aristoteli* incognita. Rubere solet pectore, collo & ventre, sed hyeme mutat

mutat colorem. Seminibus cannabis, cadaveribus, nucleiſque abietum delectatur; in ejuſmodi denique arboribus Ianuario & Februatio menſibus nidificat. Hyemali tempore, cum frigore omnia rigent, cantat; æſtate abſtinet.

CAPUT XXII.
DE MILVO.

Milvi ubique fere gentium degunt, ſed loca mutant, præſertim ſi ſint in vicinia. Nam alias in cavernis quercuum inventi ſunt; pulvere cariſo corpus foventes. Circa Pontum Euxinum tam multi hyeme adventante conſpiciuntur, ut ſi per quindecim dies tanta advolaret, quantam *Bellonius* una die vidit, copia, hominum exuperarent numerum. Adducunt ſecum Cuculum ſcapulis propter breves ejus volatus ſuſceptum. *Iſidor.* Mutandi temporis cognitionem ſcriptura illis adſcribit *Ierem. c. 8.* Tempore Caniculæ in mediam æris regionem tanquam frigidam ſe conſert, & ibi à meridie ad vesperam degit. *Herodot. l. 2.* In Lybia tamen & Sancti Dominici Inſula perennes ſunt; Londini quoque, quia non licet occidere. Hinc per conſertos etiam homines, prædam (eſt autem ſpurcicies in urbem aut Thameſin ab incolis ejeſta) in altum tollunt. *Cluſ. l. 2. c. 36. in obſervat. Bellonii.* Carnes etiam è macello auferunt, panem è manibus puerorum, pileos de capitibus, nidulandi præſertim tempore. *Alian. l. 2. c. 47.* Primis annis magnas venantur aves, vegetiores facti, parvas, tertio anno muſcas & culices. Viſum prædicat *Apulejus*, *παντίφθαλμον* certe *Ariſtophanes* dixit. Tam alte volat, ut ſe interdum humanæ eripiat aciei, tam late, ut nulla tam ampla æris emetiatur ſpacia: tam denique celeriter ſe dimittit, ut ſegmenta pulmonum bubulorum projecta arripiat, priuſquam in terram deciderint. *Bellon. l. 2. de Avib. c. 26.* Immotis aliſ interdum ſe per horam in aère vibrat. Elata enim ex parte pau-

te paulisper ala, unde subit aura, motum etiam aëris in reliquum excipiunt corpus, atque ita sustentant. Punicæ malo nunquam insidet, imo ne aspectum fert: at bubonis videndi maxime tenetur desiderio. Comitialem morbum vivus in olla crematus, sanare dicitur.

CAPUT XXIII.
DE MANUCODIATA
& MERGO.

QVINGVE *Manucodiatarum* species observavit *Aldrovandus*; Omnes quoad corpus vix hirundine majores, haud dissimiles caput. Vita illis continua in aëre dicitur, quies, & non nisi in motu tonico. Carent enim pedibus & nonnisi exfortes vitæ sustinuit. Vanum, Difficuler enim in eo ligatis sensibus capietur somnus; summum quippe motus tonicus exercitium est. Par illud, in musculorum dorso cavitatem esse, in hanc fœmellas, quibus etiam venter cavus, ova sua deponere. Nil tale invenit *Aldrovandus*, qui *Manucodiatas* vidit. Nec diversum, pasci rore, tum quia sublime volare dicuntur, tum quia non semper ros est. Restaurandum autem semper, quod semper perditur. Ianissaros Indiæ populos pennis ejus exornari dicit *Bellonius*, harum adjumento illæfos se in prima acie futuros existimant. De Paradyso venire, voluptatum illius indicem, persuasere Regibus Marmin Mahumetani. *Mergi* in Oriente piscium capiendorum capiuntur causa. In civitate quadam, inquit *Odoricus à Foro Iulii*, ad magnum fluvium sita in Oriente, hospitem piscaturum comitatur, vidi in Naviculis ejus mergos super pertica alligatos, quibus ille guttur filo ligavit, ne pisces captos devorare possent. Ponunt autem ad singulas naves tres magnas cistas, unam in medio, & ab utroque extremo singulas. Tum mergos solutos dimisit; qui mox pisces quam plurimos cepere, & ipsismet in cistas illas imposuere, ita ut brevi tempore omnes repleverint. Tum hospes filis à gutture solutus, eos jam sibi ipsi

psis piscari, & piscibus pasci permittit. Hi pasti ad loca propria revertuntur, iterumque perticis alligantur. Idem Venetiis factum scribit Scalig. Dimisso in profundum capite, auratum signa sub fluctibus colligunt, & prævidentes æquoris tempestatem cum clamore ad littora tendunt. Isidor. l. 12. c. 7. Miraldus vapores ab aquis ad imbriferam nubem erigendam sursum attolli, sagaciter subodorari ait. Iecur ejus assatum cum oleo & modico sale, tam præsentaneum esse à rabido cane demorsis, ut æger protinus aquam flagitet, auctor est Aetius. Idem inveteratum sale, ex hydromelite duobus cochlearibus potum, secundas pellere apud Dioscoridem legimus.

CAPUT XXIV.

DE NOCTUA & NISO.

Noctuarum quondam in Attica maxima copia. In Cræta nec nascitur, nec vivit advecta; In Alpibus etiam Helvetiæ regionibus non est. Sexagenis diebus hyemis cubat. Novem dierum abstinentia non læditur, *Plin. l. 10. c. 17.* In tenebris etiam & silente luna videre scribit Eustatius. Vix, propter defectum mediæ. *Crescent. l. 10. c. 16.* Die tamen non videt, propter nimis siccam & tenuem humoris substantiam, quæ ad luminis igneam dissipatur. Sonum edit duplicem, Vnum tou, tou; alterum vocant cucubare. Cum corvis summas inimicitias gerit. Scribit *Pausanias* hastam noctuæ & cariotas, quæ in palma ad similitudinem palmularum ex auro factæ fuerunt, corvos abripuisse. Vulgo observatum est: Noctuam, si nemora relinquat, annum sterilem præsignare. Ebriosis ova ejus per triduum in vino data, tædium ejus inferunt. *Plin. Nisus* tempore hyberno in sylvis cædis habitat, non ante occasum, in suum latibulum revertitur. Cum visum intendit in aliquid, nigredo oculorum pupillæ major evadit, quam alias. De hac ave in legibus

gibus Salicis legitur, quod, qui eam furatus fuerit, centum & viginti denariis deprehensus teneatur.

CAPUT XXV.

DE ONOCROTALO & RHINOCEROTE.

Onocrotalus magnitudine à summa rostri extremitate ad imos pedes, Spithamas decem exsuperat, Aldrovando testante. Alæ extensæ spithamas decem perficiunt. Sub inferiore mandibula receptaculum illi ceu uter quidam ejusdem longitudinis cum ea, longius dependens. Tantæ autem illud capacitatis, ut ingentis staturæ homo ocreatus pedem ad genu in fauces immiserit, exemerit inoffensum. *Terotius*, quin parvum in eo repertum Æthiopem, refert *Sanctius*. Erat Mechliniæ octogenarius, & Cæsaris Maximiliani castra aliquot annis præcedebat, quasi locum illis signaturus. Postea impensis regiis à quadam alebatur vetula, quatuor stupheris in singulos decretis dies. Nutritus ab illa annis quinquaginta sex. In juvenia tam sublimi in aërem volatu quandoque evehebatur, ut hirundine nihilo appareret major. *Gesner*. Vlnæ etiam alarum membrana integuntur, ex qua numero viginti quatuor oriuntur tendines, qui tam tenaciter in eas inferri, ut nullo separentur pacto. Circa Lausannam in lacu Lemanno semel anno apparere, sese audivisse scribit *Gesnerus*. *Rhinoceros* avis occisa dicitur in aëre & in ipso volatu cum Turcam Christiani acie superabant navali. Caput duorum propemodum dodrantum, cirrhis ornatum nigris, altis, deorsum spectantibus. Rostrum propemodum dodrantes longum, recurvum, instar arcus cuspisiam. Cornu è fronte enascitur, & supinæ rostri parti adhæret magnæ molis. Nam prope frontem palmum unum latum est. Videtur esse *Aldrovando* Tragopana Plinii.

Perfcis unum tantum fuit *Psittacorum* genus: at qui Indias lustrarunt supra centenos colore & magnitudine discrepantes offenderunt. *Vesputius* scribit in regione, supra promontorium Bonæ Spei, è Psittacis cognominata, in tantam eos excrefcere proceritatem, ut brachium in Longitudine cum dimidio expleant. *Scalig. Exercit. 2. 36.* unum tantæ magnitudinis se vidisse affirmat, ut clathratæ fenestræ spacium fere impleret: quidam turdum, columbam, passerem, magnitudine non excedunt. Color tam multiplex est ut à nemine hodie sufficienter descriptus fuerit. In fervidissima Æthiopia & ultima India toti albi sunt, in Brasilia rubri, in Calecut prassini, scutulati, purpurei. *Scalig. Exercit. 59. f. 2.* Apud veteres vitore præcipue inliges erant. Capite & rostro durissimo est. Vnde cum loqui docetur, nisi radio ferreo ictus non sentit; ligneis ideo non coërceatur clathris, & ferreis etiam ab eo periculum. Solus cum Crocodilo mandibulam superiorem movet. Rostrium præterea, quod nulli alii contigit, qua collo committitur, inferne sub faucibus apertum est. Lingua lata instat humanæ, cucurbitæ seminis formam repræsentat. Pedum species cum picis communis. In desertis *Iohannus Pretiosus* cum sex digitis inveniri dicuntur. Humano more admovet ori escam. Non tantum discindit Amygdalas; sed volutando etiam inter rostri cavitatem, & lingua subigendo, & terendo comminuit & quasi mandit, tandem deglutit. Rostrium illi aduncum in hemicycli formam natura dedit & robustum; quod sit natura scasilis, nec obtineat caudæ pennas, quibus in arborem defixis vestigium figeret. Rostro igitur opus habuit, quod velut hamum quandam primum injiceret, mox sublevaret corpus, sum etiam pedes obfirmaret. Degunt in calidis regionibus: In Psittacorum regione adeo vili æstimantur, ut singuli

guli gemino denario variant. Volant semper bini, & ne pedes debiles ob corporis deorsum labentis pondus offendant, rostri robori confidentes, hoc ipso violentiam casus frangentes, sese excipiunt. Imitantur hominem, accipiunt verba, & pronuntiant articulatè penitus omnia. Symbolum Apostolicum quidam apud Cardinalem pronuntiavit. *Scalig. Exercit. 238.* Ad interrogata responderet. *Henrici VIII. Regis Angliæ* in mare delapsus auxilium implorabat, & viginti librarum promittebat, extractus quatuor denarios dari iussit. Accenditur, blande attractatus, libidine, ita ut oscula figat. *Scalig. Exerc. 236.* Si inter lugentes agat, lamentatur etiam. Fœminas Pſittacos nunquam aut rarer humanas reddere voces, scribit *Tirazuël.* Simplicitas eis tanta, ut a'l crocitantem Pſittacum, ex arbore, in cuius ramis auceps lateret, multitudine ingens convolitet, facileque se capi patiantur. *Petr. Martyr. in Decad. Oceani.* Carthami semine quod homini catharticum est, nutriuntur ac pinguescunt. Pedibus suspensi caudam in altum, & caput deorsum ad aquam extendunt. Nidificant in procerâ arbore, ramis tenuibus, ad cacumina pensilem furculum alligant, & nidum ex eo in pilæ forma rotundum, exiguo foramine suspendunt. Ova pro magnitudine ponunt. Aqua pluvia moriuntur. Sacri apud Indos, sed non Columbi tempore.

C A P U T XXVII.
D E P H Æ N I C E
& P I C O .

PHœnicem *Claudianus* sic describit:
Arcanum radii oculi jubar, igneus ora
Cingit honos, rutilo cognatum vertice s; dus
Attollit cristatus apex, tenebrasque serena
Luce secat; Tyrio tinguntur crura veneno.
 Habitare dicitur in Arabia, & primo Heliopoli, quæ Civitas Ægypti, creditur conspectus. Nidus ei ex aromatici

matitibus, Cinnamomo nimirum & Cassia prope Nilum: In eo confidet, & ventilatione alarum accendit ignem. Ex cinere vermiculus prodit, ex quo pullus. *Oppian.* ne vermis quidem meminit. De annorum numero varie scribitur. Maxime vulgatum quingentorum spacium. Sunt qui assererent, mille quadringentos sexaginta unum interjici. Sed hæc omnia fabulosa. *Pici* habent rostrum acutum, durum, rotundum & robustum ad perforandas arbores: lingua illis longa ad occiput usque extenditur, & super totum capitis verticem ceu in glomum convolvitur, acutissima & in fine cartilaginea. Vescuntur vermibus; cum vero eos venantur, tam vehementer arbores excavant, ut ipsas sternant. *Arist. l. 9. hist. c. 9.* Nidum tanto artificio construunt, ut ligna illa ex quibus inter se consertis constat, manibus facilius separantur, quam ferro dissecantur. Pullos cauda ex ovo exire refert *Plinius*: quoniam pondere capitem perversa ova posteriorem partem corporum fovendam matri applicant. Nunquam saxis insident, ne unguium lædatur acies. Scandunt in subrectum felium modo, & quidem supini. In quacunque arbore nidificaverint, clavus aut cuneus hærete nequit: quin imo ubi infederit, cum crepitu arboris decedit. *Plin. lib. 10. cap. 18.* Existimant eum habere Lunariam majorem, herbam quæ crescit & minuitur.

CAPUT XXVIII. DE PICA.

Pica singulis fere horis mutat vocem. Humanam non tantum discit, sed & diligit. Romæ audito buccinarum cantu quædam ostupuit, post sibi reddita, optime expressit. *Plutarch.* Deprehensa laqueo rostrum tantum mover, ne, si totum corpus, magis se constringeret. Cum rapæ feruntur proprium illius est calvescere. A plumis depurgata & exenterata, si in vino albo ad consumptionem ejus & carnis ab ossibus

sepa-

separationem decocta simul cum jure teratur, Solique ita per triduum exponatur, & subtili linteolo oculis applicetur, asperitatem, obscuritatem & ruborem eorum tollit. *Pica glandaria* habet ad alarum latera transversales notas cæruleas, quales in nullo fere alio volucrum genere conspicies; hiatus oris tam magnum, ut castaneas deglutiat. *Pica Brasilica* rostrum duos palmos longum obtinet, unum fere latum, ab inferioris partis initio ad superioris extremitatem dimensum. Substantia ejus est tenuissima ad instar membranæ, sed ossea, splendida, cava, auris instar capacissima: est etiam serratum & velut squamulis quibusdam compactum. Pipere vescitur, sed mox incoctum & crudum ejicit.

CAPUT XXIX.
DE PAVONE.

Pavones olim in Europa rari. Hinc cum apud Indos Alexander vidisset, sub pœna capitis occidit prohibuit. At post Athenæi ævo ita abundabant, ut vel coturnicibus nihilo rariore essent. In Temistana terra viginti, imo triginta aliquando pariunt ova. *Martyr.* Mundiciem ita amant, ut, si dum pulli sunt madefiant, moriantur. *Albert.* Cum refrigeratione ipsius opus est, tum passis pennis & in anteriorem reflexis ex sese suum operiunt corpus, atque ita caloris vim propulsant: sin à tergo ventus spiraret, alas paulatim pandunt, unde ab interspirante vento refrigerantur. Agnoscere dicuntur venenosi medicamenti apparatus, ad locumque ubi tales parantur insidiæ accurrere & proclamare. *Alianus* refert, Pavonem, fascini naturale velut amuletum, lini inquirere radicem, & sub alarum altera retrusam gestare. Patitur languores quibus infantes torqueri solent, quibus primum dentes erumpunt, estque magnum illis periculum cum primum crista produci incipit. *Pallad. lib. 1. de re rustica cap. 28.* Vocem noctu clangosam ingeminantes subinde, pluviam jam jam imminente significat.

M. 3

ficant. Causa adfertur, quod vocis illius obstrepere congeminationo, acutum intus cum calore vocalem spiritum, per arteriam vaporoso aëre imbutam, erumpere testetur. *Mezald.* Caro putredinem non facile capit. Post annum nihil offendit olfactum, nisi quod aliquanto siccioris ostendatur corpulentia. *Antonius Gigas* frustum anno 1592. coctæ, anno 1598 donavit *Aldrovando*, foraminibus rotundis cribri modo pervium, ex quibus, si leviter quateretur, pulvis exidebat; non aliter, ac ex quibusdam arboribus caries. Saporis salis & subamari erat. *Aldrovand.*

CAPUT XXX.

DE PHASIANO
& PASSERE.

IN Curiana regione tam numerose capiuntur Phasiani, ut duabus aciculis singulos Christianis eo venientibus vendant. *Martyr. l. 8. Decad.* Fridericus Dux Saxoniae ducentos per Saxoniam emissos capi vetuit. In Scandinaviae locis sine cibo sub nive latitant. *Olaus.* Pennas dum pinguescunt, amittunt. *Passer* Accipitrem tantopere horret, ut imperitus in Xenocratis devolarit sinum. Libidinosissimus fere est omnium avium. Dimidiae enim horae spacio vigesies compressisse feminam visus est. *Scalig.* Venosissima devorat semina citra detrimentum, id vero exilitati venarum adscribitur à quibusdam. Herba, cujus nomen est ignotum in quatuor segetis defossa angulis, à frumento abigi scripsit *Plin.* Alii rubetam noctu arvo circumferri jubent, priusquam seretur, & vase fictili in medio defodi inclusam: sed ne amarescant segetes, ante messem erui debet. Taprobanenses dum in alto sunt mari, passerem, quos ad id ferunt, emittunt, illorumque ductu, magnetis usus ignari, ad propria facile revertuntur. *Acosta.* Mirum est, quod de passere vitulino qui juxta Mexicum dicitur. Ape magna haud major est; pluma tenuissima vestitur, rostro longo & gra-

gracili instructus, alitur rore, melle & florum succis. Octobri mense, inquit *Lycostenes ex Cardano*, uno pede annexus ramusculo, hæret usque ad Aprilem, loco tecto, atque ita mortuus veluti jacet: Cum redeunt flores reviviscit, atque ea de causa passerem resuscitatum vocant. Hæc priusquam fabulosa pronuncies, lector, quid de urtis, gliribus, muscis & aliis experientia ipsa dicet, considera.

CAPUT XXXI.

DE PERDICE.

In ea orbis parte, cui continens nomen, *Perdices* sunt duplici pulpa, tam conspicua, ut discernatur, tantæ molis, ut ne maximo quidem Comedone unâ mensâ una possit absumi. *Gonsal. Ovidus*. Testes earum in venere insigni augentur magnitudine; nulli hyeme apparent. *Arist. lib. 3. hist. c. 21.* Salacitas illis tanta, ut, cum desunt fœminæ, inter se & cum pullis coëant, cum adsunt, vento à maribus delato, quin voce & superno volatu impleantur. *Plin. l. 10. c. 33.* *Arist. l. 5. c. 5.* Fœtibus autem spiritus id facere estimatur, quem *Ephesius* vaporem interpretatur, qui defert calorem elevatum à genitili semine maris, qui susceptus per meatus perdicis, penetrat ad menstruum illius. Pulli illarum moræ impatientes, antequam ova aperiuntur, sponte erumpunt, pertusisque ovis, ubi caput primum exeruerint, pedesque protulerint, reliquo adhærescente corpore procurrunt, & sibi cibum quærunt. Docilitatem earum *Odoricus de Foro Julii* ostendit, dum inquit: *In regionibus circa Trapezuntem quæ Pontus olim dicebatur, vidi hominem ducentem secum supra quatuor millia perdicum. Is iter faciebat per terram, perdices per aerem volabant, quas ducebat ad quoddam castrum nomine Thanega, quod à Trapezunte distat trium dierum itinere. Ha perdices, cum Duci ipsarum homini quiescere aut dormire libebat, omnes*

quiescebant circa eum, tanquam pulli gallinarum. Cum vero sic quiescebat, capiebat de illis quantum volebat numerum, reliquas ad locum, in quo prius erans, reduebat.

CAPUT XXXII. DE STRUTHIOCAMELO.

Struthiocamelo caput est anserinum parvum, plumis haud coopertum, pedes bisulci. *Arist. 4. histor.* Propter corporis molem à terra non elevatur; festinantissime tamen interdum incedit, ingruente in alas vento & tanquam vela eas extendente. Certè equitem equo insidentem superat. Carpophagus est. Ossa in breves partes truncata, & lapides avide devorat, sed exspuit; immo & frusta ferri. Quomodo enim illa concoquat, cum nec Leo majoris caloris concoquere possit? Nidum ex sabulo humilem & concavum extruit, & contra pluvias munit. Octoginta amplius ova excludit: sed non uno eodemque tempore ex omnibus pulli nascuntur, suntque ova maxima; utpote capitis infantis magnitudine, plus minus quindecim libras pendencia, durissima, & quasi lapidea crusta munita. Ex illis Solis calore pulli nascuntur. Quidam, quia intueri ea avem viderunt, visù excludere putarunt. Mira vero ejus stoliditas; cum collum frutice occultavit, latere se putat.

CAPUT XXXIII. DE SCYTHICA AVE, & TINNUNCULO.

De *Scythica ave* ita scribit Aristoteles. *Scythiæ terræ incola est avis magnitudine Otidis seu Tardæ avis, quæ duos procreat pullos, & quæ peperit ova non incubatu fovet, sed condita in leporina aut vulpina pelle relinquit, atque ita obvolvata, in summa arbor*

bore collocat. Cum à venatione vacat, custodit ea, contraq; ascendente defendit. *Tinnunculus* sive *Cenchrus* columbis est amicissimus. Hinc rustici ejus pullos singulis fictilibus ollis condunt, stipatisque opercula super imponunt, & gypso lita, in angulis columbarii reponunt. Hoc illis loci amorem inculcat, accipitres ita terret, ut visum ejus vocemque fugiant. *Columell.*

CAPUT XXXIV. DE TURDO & TORQUILLA.

IN magnis olim deliciis *Turdi* apud Romanos. Constat enim ternis denariis, id est, duodenis nummis vānisse singulos turdos Romæ. Ex uno autem Ornithone quinque millia turdorum eodem pretio divendita fuisse, autor locupletissimus *Varrō* attestatur. In villa, inquit, materteræ meæ in Sabinis, ad quartum & vigesimum lapidem à Roma, Ornithon est, ex quo uno quinque millia scio vānisse turdorum denariis ternis ut H. S. sexaginta millia ea pars villæ reddiderit eo anno, bis tanto, quam tuus (*Axiū* alloquitur) fundus ducentorum jugerum Reate reddit. Docilem esse *Agrippinæ* turdos ostendit. Hic enim omnium imitabatur sermones. Mirum id, si verum, peculiariter turdis sorditiem adscribi. Apud *Scaligerum* egregium de eo cantillante extat carmen, quod adjicimus.

*Dulci Turdille doctè guttur illo
Asperas animi levare curas
Cantillans modulos minutiores:
Condito mihi pectoris medullas
Cantiuncula, ut inquietiore
Oblitus veterum miser malorum
Mentis improbus acquiescat æstus.
Da mihi blandula murmurilla mille,
Mille anfractibus implicata: quid sis
Pote eludere vortices charybdis,
O Princeps avium beatorum?
Quor grato Dominum excitant susurro.*

M. 5. Res.

Rex nostræ volucelle vocis alma.

Dulci Turdula docto gutturillo.

Torquilla, Iinx alias dicitur. Linguz illi aculeus tam acutus, ut humanam cutem haud aliter ac acicula penetret. Ea infra arteria summum subit, & super cranium reflexa, prope nares inferitur. Est autem gemina, ubi ab occipitio reflecti incipit, & in sincipite rursus utraque partes conveniunt. Digitorum talis constitutio, ut ubique longior alter cum brevior altero jungatur.

CAPUT XXXV.

DE VROGALLO.

*V*rogallus in altissimis montium versatur jugis, Germaniam & Septentrionalia loca præcipue amat. De ejus coitu portentosa scribit *Encelius lib. 3. de Lapid. c. 54.* Gallus quippe hujus speciei sperma ex ore coitus tempore in vere excreat & evomit, & voce magna advocat gallinas ipsas, quæ sperma ejectum ore legunt, ac deglutunt, ac tali modo concipiunt. Illas postea gallus comprimit, & quasi ratum facit semen comestum. Super quas gallinas non ascendit, illæ ova hypenemia pariunt. *Olaus Magnus* scribit in septentrione Vrogallos minores sub nive duobus aut tribus mensibus latitare. In Ponto vero ajunt per hyemem aves quasdam reperiri, quæ neque excernant, neque cum pennæ eis avelluntur, sentiant, neque cum veru transfiguntur, sed tum demum cum ab igne incaluerint. Vix verum. Grygallus major adeo surda est avis, ut ne bombardæ sono abigi possit.

CAPUT XXXVI.

DE VESPERTILIONE.

*V*espertilionem *Plato* vocat avem non avem, Vallæ semimurem. Amat cavernas & meatus subterraneos.

neos. In Apennini speluncis aliquod millia stabulantur. Formatos pullos parit: nati musculis recens natis sunt similes, glabri plane & nudi, infantis humani instar. Fætus nutrit lacte admotos uberibus, eosque intra regulatum præsertim ejicit hiatus. Hi matris uberibus adeo adherent, ut nec à mortua divellantur. Illa secundo à partu die ad pastum provolat, & interim decorat secundinas. Interdum è putri materia gignitur, *Frisius* certe ab aëris morbida excretionè nasci asserit. Volat alis pellitici; seu, ut *Isidorus* ait, brachiorum membranis suspensus, volatu tortuoso, nec longe à terra. Fessus hamis digitulorum se appendit, quorum rudimenta in mediis alis habent. Volat etiam geminos implexa infantes. Cibis illi culices, muscæ, lardum, succidiam à lacunari suspensam ita exedit, ut in excavata scrobe stabuletur. In regionibus calidis hominum invadit facies. In Dariene novi orbis provincia Hispanos noctu infestavit, gallum & gallinam comprehendit, gallum mortuū interemit. *Martyr. Pompilius Azalius* narrat apud Indos Orientalis regione quadam tam immanes esse, ut homines transeuntes alis prosternant. Argumentum hujus esse cadavera tota jacentia valle. Contactu vespertilionis Ciconiæ sterile scunt ova, nisi platani foliis in nidum positis sibi caverit, Hedera odore & suffitu perimitur. *Alian de animal.* Locustæ locum subjectum minime transvolabunt, ubi quis vespertiones clarioribus arboribus suspenderit. Morsus ejus aqua marina vel alia calente aut cinere fervente, quantum tolerari potest, tollitur. *Strabo* autor est, in Borsippa urbe Babylonæ, ubi majores sunt quam in cæteris locis, in esum condiri. Sic & in Insula S. Iohannis fervente exilantur aqua, fiuntque quales apud nos pulli deplumari, carne admodum candida. Ab incolis etiam Insula Cagigan in mari del Zur sita, esitantur, aquilæ magnitudine, gallinæ sapore. *Scalig. Exercit. 2 36. sect. 3.*

CAPUT XXXVII.
DE VULTURE.

Vulturi oculi sunt fædi & truculenti, sub gutture spacium palmi latitudine, pilis vitulinis similibus oblitum. *Bellon. l. 2. obs. c. 1.* Venatur in Chyla occidentalis Indiæ provincia pecudes, idque non ab ortu Solis ad meridiem, sed à meridie ad Solis occasum. *Monard. de Arom.* Non nasci quidam mares asferunt, vento tantum concipere fæminas: at id falsum. Visi enim inter Wormatiæ & Augustam Trevirorum misceri & ova ponere. *Alb. Mag.* Tantæ autem sunt libidinis, ut accensæ, ubi mas defuerit, inter sese saliant, mutua libidinis imaginatione concipiant, vel ipso vi pruritus attracto pulvere, atque ova edant. Vbi prædæ ad alendum sentit defectum, sanguinem ex cruribus suis elicit, hoc nutrit. Triennio uterum gerere, scripsit *Simocatta*. Visus ei excellens. Oriente enim Sole in occasum, occidente in orientem prospicit. Per quingenta millia passuum factorem percipit cadaverum. *Aldrovand.* Videre elatam avem, ait *Avicenna*, cadavera, exhalationis putris sublatam materiam conglobatam; vento deferri, scripsit *Aldrovandus*; hinc in exquisito perceptionem sensu. Vita centum annorum definitur spacio. Penna ejus si dentes scalpantur, acidus anhelitus redditur. Grano mali punici perit. *Plin. l. 30. c. 4. Elian. l. 6. c. 46.*

APPEN-

A P P E N D I X

AD CLASSEM VI.

*In qua quaedam ex tractatu Michaëlis
Majeri Medici Nobilissimi.*

DE VOLUCRE ARBOREA.

SI quis legat in historiis, esse locum in mundo, ubi anferes innascantur, ut poma arboribus, forte hæsitans de auctoris vel scriptoris fide dubitabit; Et si quis dicat, ab arboribus & vegetabilibus produci animalia, non unius saltem generis, sed diversi, partim volatilia, partim non; nisi mendacii stigmatem inuti velit, satis habebit negotii, quod dicta demonstret; quod tamen facile fieri posse opinor ex jam ante relictis, ubi culices robori & muscæ quercui, nec non aliis arboribus seu vegetabilibus vermes innasci, experientia attestante, asserimus: Quæ licet minuta sint, in animalium tamen habentur numero, cum sentiant & moveantur. Verum primum illud, prout sonat, non asfirmavero; Nam volucres nidos quidem suos aliquando faciunt in arboribus, fruticibus, senticetis, & aliis vegetabilibus, at quod in iis crescant pitorum instar, prorsus incredibile est. Insula quædam ex Canariis Ferro dicta, abscondit fontem aquæ dulcis (qua alias tota Insula caret) in arboribus ex mirabili Naturæ indulgentia, cum certarum arborum folia ex terra vel aëre attrahant copiosissime aquam, quam reddunt sua propria & naturali distillatione, & incolæ usurpant pro potu; Si enim hoc dono carerent, tota insula inhabitabilis esset hominibus & pecudibus, quia nulli sunt fontes, at saltem Oceanus sive salum cingit eam undiquaque: In his magna est Naturæ liberalitas, quæ etiam illis dat aquam, quibus aliæ circumstantiæ denegarunt, veluti & Aegypto, ubi pluvia nulla cadit, Nili inundatione annuatim consuluit, nec non aliis regionibus.

bus aliis muneribus: Sic quoque Orcadibus insulis, illisque vicinis locis hanc volucrem concessit, quam alibi invenire non licet: Et sane si quis eam in arboribus nascentem quæreret, omnes sylvas pererraret, nec ullam inveniret; ut nec pyræ apud Fertenses aquam cuius inopia terram relinquere coguntur, nec in arboribus crescentem animadvertunt: De hac ave non omnino fabulosa, tamen gravissimi scripserunt Auctores, in suis libris ejus mentionem facientes, ut sunt Hieronymus Cardanus de varietate rer. c. 36. Du Bartas in Septimana sua, die sexta, & 1 die secundæ Sept. Verum de locis & modo generationis non omnes consentiunt: Munsterus Orcades his volucribus refertas tradit, Gyraldus de Hybernia, Dubertas de Scotia, quam luturnen vocat, veluti & Mela scribit, Hector Boethius de Hybridibus idem refert. Quidam ex Gallis de quocunque Mari Hesperii tractus id intelligit, dum ita ait: Avis quædam generatur sine patre & sine matre, sed ex sola essentia simplicis vegetabilis, videlicet in provincia Scotia ex arboribus illius regionis: Similiter, inquit, naves confectæ ex ligno dictarum arborum existentes in medio mari easdem aves producunt, & vocantur illa aves gallice Marquérolo, quæ comeditur facillime: Ejusmodi avis mentionem facit Plutarchus in tractatu, qui incipit, An ovum sit prius gallina? Hæc ille. Scoti vocant eas Klekgues; alii ita de iis scribunt; In Insulis Orcadibus in Scotia maritima arbor est, quæ supra amnium ripas enata fructum fert nonnihil anatibus similem, isque cum maturuit, decidit: Quod si in undas cadat, mox animalium enatat ex undis, & volucris est, putrescit vero cum in terram cadit. Alii eas vocant Bernacas, veluti in parvo mundi Theatro Irlandiæ affertæ appellantur, & in hunc depinguntur modum: Sunt quoque hic volucres Bernaces dictæ per Naturam admirabili prorsus modo contra nature seriem productæ anatibus non absimiles, at iis minores: Nam ex lignis malorum nauticarum in Oceano natantibus primo protruditur aliquid gummi; deinde ex algæ (maritimo gramine Wier dicto) illis ligni una cum pice adharente conchula dependent, quæ

temporis successu alas accipiunt & per aera volant, aut decidunt in aquas & natant: *sepiissime vidi* (inquit Sylvelter) *magnam copiam horum Zoophyton ad lignum pensilium, conchis inclusorum eousque donec volare possint: Ex iis nulla ova ut ab aliis volucris eduntur, nec ex ovis excluduntur, ita ut aliquibus in locis hæ aves pro piscibus comedantur, utpote carnem non habentes, nec ex carnibus productæ.* Hællor Boethius hoc miraculum similiter narrat de volucti, quam ipse Clakis vocitat; *Quod si, inquit ille, lignum in Oceanum circa Hebrides projeceris, succedente tempore vermes in eo nascuntur, qui corrodunt & excavant illud lignum, ac postea formam acquirunt volucrum, inque eam magnitudinem denique accrescunt, ut instar anserum volens: Generationem illarum ascribit Oceano ab Homero & Virgilio patre omnium rerum appellato: Sed hæ diversorum autorum descriptiones inter se, nec cum veritate rei in omnibus conveniunt.* Quoad locum, alii Scotiam, alii Hiberniam, quidam Orcades, nonnulli Hebrides assignant iis patriam, nec forte falluntur, cum in Oceano inter Scotiam & Orcades, & inter Hyberniam & Hebrides utrobique nasci dicantur. Nec enim exiguo Oceani aut terræ spacio id includendum est, sed toti illi tractui maritimo ad extrema Scotiæ & Hiberniæ extenso appropriandum. De nomine quoque concordant, diversis enim gentibus diversimode eas appellari vero consentaneum est: An vero ea vis ascribenda sit ligno ejus regionis, an arboribus, an vermicibus ex ligno generatis in conchas transeuntibus, hic non injuria quæri possit, veluti ante citati in has opiniones sunt distracti: Sed nos ex his nulli assentiri possumus: Si enim ligno soli inesset ea virtus, quidni & lignis ejusdem speciei pro malis navium usurpatis quibuscunque in locis adesset: quod tamen experientiæ reclamat, veluti & illud, quod naves ex eo ligno confectæ in medio mari eas aves producant. Quis enim unquam hoc audivit in Gallia aut Germania sive etiam Angliâ factum, etiam si portus harum omnium frequententur ab incolis Scotiæ & Orcadum maritimis? *Nec arboribus*

tantibus ibidem hoc acceptum referendum est; quia illæ non ferunt volucres sed fructus suæ speciei convenientes: Quod si decidantur, & alteri usui accommodentur, deinde in Oceani aquas ibi locorum projiciantur, ut putrescant cariemque sentiant, hoc est, quasi emoriuntur quoad primam earum vitam & in materiam communem ligneam convertantur, tum hanc novam generationem animalium incipit ex influxu cæli, Solis calore operante: quomodo enim id quod vegetat, produceret animal volatile instar anseris? Annon quælibet arbor cognoscitur ex genere sui fructus boni vel mali, nec non speciei suæ debiti? Et vice versa, an non quilibet fructus aut fœtus testatur de genere sui parentis, ejusque speciei? Imo, non gestant arbores pisces, nec mare dat arbores: In sylvis lepores, in verbis quære lepores, non contrario modo. Vegetabile igitur genus non miscetur animali, nec hoc illi in generatione; quodlibet manet in sua tribu, quam non egreditur, nisi forte Natura, putrefactionis beneficio usâ, levicula in vegetabilibus (ut ante tradidimus) producat animalcula. Qui putant ex vermibus, metamorphosi quædam, fieri aves, nec illi verisimilem sententiam, meo iudicio, dicunt: unde enim conchæ ex Cossio? At hæc ita intellecta velim, ut quod de singulis solis negarim, de omnibus conjunctis facile concesserim; Quia vero hanc rem non ex auditione cognoverimus, sed oculis testibus supra 50 (fere centenas) viderimus ejusmodi conchulas, iisque apertis fatus avium exiguus veluti ex ovo mox prodituros, cum omnibus membris avi ad volandum necessariis notaverimus & in manibus habuerimus, non erit omittendum hoc loco exactissimam earum descriptionem ponere: quæ sic habet. Si quando malorum nauticorum pice illitorum portio in aquas eas Oceani in extremis partibus Scotiæ, non procul ab Orcadibus aut Hebridibus deciderit, ibique aliquandiu jacuerit, cariem non solum sentit à vermibus intus generatis, sed quoque ab alga seu gramine marino undiquaque tegitur? Ejus enim graminis ibi est magnacopia, quod omni ligno facile adnascitur, præsertim

tim si piceam resudet pinguedinem, veluti mali nautici, qui sunt abietes vel picei, resina picis sua natura abundantes, ac deinde in usu navium eadem imbuti, ut nimitum carbasa veloci motu sursum vel deorsum duci trahique possint, ne alicubi firmitus adhærescant. Fert autem mare in fundo littorali hanc algam majoris vel minoris longitudinis, unde certo tempore emergit, sursumque fertur in superficiem aquæ, fluctibus eam quasi evellentibus aut demerentibus. Hæc ut in aqua nata; non facile putrescit, salinæ naturæ multum apud se habens. Ideo in Northollandia, aliisque multis locis ex eo gramine faciunt vallum munitissimum adversus impetum Oceani, ita ut remedium ab eo petatur, à quo morbus vel damnum inferitur. Lignis itaque dictis malorum hac alga circumtectis, quæ se insinuat in foraminula à carie relicta, successu temporis ab altera parte cujusque graminis crescunt conchulæ exiguæ, quæ sunt subalbæ vel onychini sive unguis manuum coloris, & in forma, cavitate, & oblonga figura unguis minoris digiti valde similes; quarum duæ si conjungantur invicem, ita ut probe cohæreant, supremis partibus magis acuminatis, accipiunt algæ extremitatem, & sunt firmiter clausæ latioribus; quæ postea aperiuntur, ut fructus maturatus sua sponte excidat ad volatum. Hac ratione mille, plures vel pauciores conchulæ adhærent singulæ singulis graminibus ad extremitates, quæ, ut dictum, altera extremitate alligantur lignis picatis tanta copia, ut lignum vix videri possit. Gramina autem illa vix excedunt 12 digitos transversos sua longitudine & sunt firmiores ligamenti, tanquam essent ex corio. Aliquando sunt longiora & ad pedes aliquot extenduntur. Hæc est tota descriptio externa. Nihil enim videtur nisi portio mali nautici foraminibus cariosis excavati, quibus undiquaque inferuntur gramina marina, ad extremitatem alteram habentia conchulas unguis minimi vel annularis digiti humani figura & colote. Intus vero si conchæ aperiantur, apparent fetus illi exigui, veluti pulli

pulli avium in suis ovis, qui habent rostrum, oculos, pedes, alas, etiam pilositate incipientium pennarum & reliqua omnia Embryonis volucris membra. Prout fœtus crescit, ita & conchæ seu tegumenta eorum, quemadmodum in aliis omnibus ostreis, conchis, cochleis, testudinibus & his similibus domipertis contingit. De nutrimento quæri posset, unde illud acquirat? Respondeo, veluti reliqua hujusmodi Zoophyta, partim ab aquæ parte dulciori, vel etiam veluti conchæ margaritifera & ostrea, à rore, pluvia, partim à ligni carioli viscosa pinguedine, seu oleosa substantia, pice seu resina: Hæc enim per gramina illa intermedia, tanquam per venas umbilicales, fœtibus suppeditatur in nutrimentum; dum lignum illud per fluxus & refluxus Oceani hinc inde in aquis natat. Nec enim fieri potest, ut in sicco illud manens easdem conchulas producat. Hujus rei exemplum est in locis maritimis, ubi conchæ illæ nigri tegminis sæpè captantur, adhærentes lignis in aqua positis, ut pontium fundamentis ligneis, navibus submersis. Adhærent autem lignis, filamentis quibusdam pilosis seu muscosis vel etiam alga. Vnde apparet nonnihil viscosæ humiditatis conferri conchis cuicumque ligno (etiam querno) adhærentibus; multo magis abietino resinoso, ex quo constant mali nauticæ. Hoc enim lignum calidius est, quam quetnum, & ideo aëreæ viscositatis multum possidet, unde ignem facile corripit, & ubi vulneratum fuerit, resinam oleosam ex vulnere emitit adhuc virens; siccum vero sub aquis manens facile quoque putrescit; quercus econtra, quia frigida & sicca est naturæ, resistit diutius putredini, & sub aquis lapideam fere acquirit duritiem.

Si quis consideret diversitatem & copiam immensam piscium seu animalium, quæ in Oceano ac mariibus passim nascuntur, non potest non fateri Elemento aquæ inesse miram fecunditatem, quod producat non solum animalium maxima, veluti cetos (quorum nonnullos sexcentorum pedum longitudinis, & trecentorum latitudinis intrasse in flumen Ara-

biz

biæ testatur *Plin. lib. 32.*) sed etiam tantam abundan-
 tiam & varietatem, ut 176 genera saltem in mari vi-
 ventium idem autor recenset, exceptis fluviatilibus.
 Admirari inprimis liceat concharum marinatum pul-
 chritudinem & diversitatem tantam, ut meminerim,
 me *Rotodami* apud *Clariss. virum Petrum Carpen-*
terium, anno 1611. vidisse forte mille earum formas
 tanta copia, ut magnam cameram illis, tanquam
 pretiosis thesauris & spectandis naturæ miraculis, in-
 struxerit & exornaverit. Has esse luxuriantis naturæ
 insignia, quibus ingenii sui uberitatem attestari velir,
 non est dubium. Ad decus enim & ornatum mundi
 potius ea spectare, quam ad necessitatem hominum
 dixerim, in quibus & formarum & artificii varietas
 affectata videatur. Inde quoque Oceani fertilitatem
 miram deducere possumus, ut qui terris in anima-
 libus & Zoophytis generandis non solum non cedat,
 sed quoque anteferatur ex Naturæ benignitate. Quod
 cum animadverterint antiqui, Neptuno, qui Ocea-
 no præesse statuebatur, innumeros fere liberos ascri-
 bunt ex diversis Nymphis pellicibus natos, inter quos
 est Triton & Protheus, quorum ille concham inflans
 tubicen est Neptuni patris, hic in varias formas, i-
 gnem, serpentem, & in his similes mutatur, non ob-
 scuro documento, Oceanum esse variarum formarum
 productorem. Hisce causis moti fuere illi, qui hujus
 quoque volucris Orcadiæ generationem soli Oceano
 ascripserint, tanquam fecunditatis & rerum diversi-
 tatis auctori: verum quam recte id fecerint, videndum
 erit. Conchas varii generis pulcherrimas ab eo produ-
 cti non negamus, sed ex Naturæ omnipotentis instin-
 ctu & influxu, ita ut saltem domicilium & materiam
 rebus generandis præbeat Oceanus, non autem for-
 mam ac causam efficientem. Pisces quotquot sunt,
 paucis exceptis, ex seminibus aliorum generantur,
 secundum Naturam, de quibus hic nihil in du-
 bium aut quæstionem vertimus. An vero tot con-
 chæ ex semine suorum parentum quoque orian-
 tur, siue non, dubitare licet. De volucti prædicta,
 quod

quod non fiat ex ovo (ut solent aves) nec ex femine constat. Vnde igitur? an ex Oceano, aut num causa Oceano imputanda? Minime. Etsi enim locus dicatur generare locatum, hoc tamen intelligendum est de matricibus, quæ sunt generationis causa sine qua non, non autem efficiens, multo minus, formalis, materialis, aut finalis, & non de quocunque continente generali. *Vt autem hujus mirificæ animalis naturam exactius scrutemur, quatuor illa causarum genera percurremus, nil dubitantes, hæc, ut decet, perlustratæ, Quid, cur, & unde sit, facile constiturum.* Efficiens itaque hujus generationis est calor tam externus, qualis à Sole diffunditur in hac inferiora, quam internus, in materia putredinalis: Sine calore enim nulla fit naturæ generatio, quæ eo tanquam præcipuo utitur instrumento, quo homogenea congregantur, heterogenea separantur, membra & viscera in animalibus formentur & disponantur suo ordine & figura. In artificialibus, quæ sunt hominum industria & arte, sunt varia organa, utpote manus, quæ organorum organum non immerito dicitur, malleus, incus, lima vel securis, terebra, & his similia, quibus opera mechanica perficiuntur. In naturalibus saltem unus est calor, ut instrumentalis efficiens, & movens illum est Natura, ut in iis artifex: Calor externus internum in actum ducit, sine quo hic inefficax foret & quasi torpore conclusus in materia; quemadmodum etiam in vivis quibusdam animalibus apparet, quæ ingruente hyeme ac deficiente calore externo, ipsa veluti sopore detenta, & quasi mortua delitescunt, veluti sunt hirundines, ranæ, muscæ; & id genus alia; quamprimum vero solares radii aquam & terram calefecerint, mox apparent hæc omnes, vitam suam Solis calori debentes bestiolæ: quarum quoque in æstu majori major est efficacia volatus & coaxatus, ceu constat ex muscis & ranis. Quantum ad calorem, Sol magnum mundi lumen ejus pater est, eumque mittit in terrena omnia quæ vivificat & illustrat. Vnde dicitur, quod Sol & homo generent hominem, nempe per spermata media; alias quoque absque

absque mediis illis procedit, utpote in iis, quæ ex sola putrefactione generari superius recensuimus. Dum enim calor externus Solaris vel etiam Elementatis ambit aliquod mixtum corpus, in quo sit calor naturalis inclusus, hic ab illo excitatur, movetur, & ad operandum suas actiones acuitur, veluti patet in ovorum exclusione tam per artificialem calorem furnorum, quam naturalem gallinarum. In his calor naturalis latet, videlicet in vitellis, qui per externum irritatur & movetur, ita ut Elementorum circulatione factâ aqua in aërem, aër in ignem, ignis in terram, terra in aquam mutetur, & pulli membra & viscera à calore naturali disponantur & fiant, qui est præcipuum agens internum. *causa materialis* in hoc generando factu ætherino est viscosum illud subiectum ligni dicti abietini, *ve resina oleosa & picea substantia*, in quam operatur calor externus Solis & internus putredinali auctus: hæc materia etsi sit exigua, valde tamen primum rudimentum huic Embryoni præbere potest, quæ deinde nutritur Oceani substantia viscida, veluti Ostrea & alia concharum genera crescunt & augmentantur: Nec vero ipsa durâ lignea substantia, nec graminea, quid materiæ illi præstat, quarum illa ut continens, hæc ut transmittens veram materiam animadvertitur. Ut enim nec matrix, nec vena umbilicalis in generatione hominis quicquam materiæ præstent, sed ut instrumenta necessaria requiruntur alias, sic quoque hic sciendum de ligno & gramine marino. Aliqui volunt ex vermiculo in putrido ligno enato, ut diducum, transmutationem quandam fieri, eumque materiam huic generationi primam ministrare, quorum sententia tamen recipienda non est; cum vermiculus ille nec ad extremitatem graminum prodire nec sibi conchas fabricare possit, sed oportet, ut illud vitæ suæ initium capiat in dicto loco extremitatis graminis, nec aliunde eo affluat, ita ut migret de loco ad locum animali motu antequam essentialem suam formam recipiat. *Plinius* de Pinnothere pisce scribit, quod tanta sit solertia, ut se inanibus Ostrearum testis recondat,

dar, & cum accreverit, migret in capaciores. Tale quid velle imaginari de cosso illo, seu vermiculo lignum exedente, cum rei ipsius natura non convenit. Materiam vero illam resinofam vel piceam communicare posse extremitati propendentis graminis non est dubium, quod naturæ tamen artificio, nec ad sensum hominum perceptibili, fieri necessum est, veluti alias natura in omni generatione secretis viis & mediis utitur, quæ magis per rationem, quam oculos indagantur. Quis enim vidit, quomodo cor in generatione animalis primo fabricetur, quibus fibris & venulis ibi natura, ut instrumentis utatur, quomodo & per quæ media hoc fiat, factum reliqua viscera disponat & faciat ex materia seminali & menstruali? Nemo adeo Lynceus inventus est, ut sensu hæc, dum fierent, penetrarit; cum vero facta fuerint, ratione ita esse quilibet æstimare potuit: Sic nullus perfectissime scire poterit, quomodo hæc materia, quæ prius fuit in ligno humidum radicale, transeat ad extremas partes illius graminis marini, ibique formam suam acquirat; nihilominus constat postea hoc factum esse. Nec vero id erit adeo difficile, cum per continuata gramina facilius illa materia usque ad extremitates illorum fluere possit, quam per nulla intermedia corpora.

Sed majoris ut difficultatis, sic operæ est pretium indagare *hujus admirabilis ortus causam formalem seu feminalem*, quæ cum in seminibus præhabitis non contineatur (hæc enim nulla hic habentur) necessarium omnino est, quod aliunde influat materiæ præter communem generationis modum. Nam semina, quæ ab utroque animalium sexu conteruntur, & in coitu miscentur, sunt tanquam thecæ & vaginæ virtutis formaticis & spermaticæ, quæ format materiam præjacentem spermatis vel sanguinis in essentialem formam convenientem illi speciei, cujus sunt semina, quocumque modo mista vel in actum producta. Vis autem illa naturæ est benedictio à Deo creatore ei concessa in verbo *Crescite*; quod verbum nunquam inane ut fuit, sic nec erit donec mundus constabit. Dixit Deus,

A
Deo, & omnia
in iplo principia
rent, ubi indivi
di inno ad fine
at; aqua, & ve
rent, sic per m
non qualem eade
entia, sed inere
hanc propagatio
aque hæc mediat
generando fieri v
forma materiz fo
sioni congruam
tiam prohibere,
tionem fieri cor
entim seipsum ex
æternum & infi
lo quidem facta
paganur ex nihil
prescripta. Vlt
speciei generali
dat vis formati
manda seu gen
da quidem est,
vel esse possunt
tam, ac saltem
dare nequeunt,
sident. Natura est
verum persona,
natur secundum s
tum, quod ver
bus, cum ill
quæ operatur. S
minibus impim
si verum. Ergo
cum quibus m
nere possit. Et
nati, quod n
tam habet, gene

Deus, & omnia quæ dixit, facta sunt valde bona; in se ipsis principia multiplicandi suam speciem continentia, ubi individua pereant. Cælum cum suis stellis ab initio ad finem perdurabunt, & elementa integra, aër, aqua, & terra: sed ex his composita, ut intereunt, sic per multiplicationem seminis redeunt, non quidem eadem numero, sed specie, non forma externa, sed interna & essentiali: Verum cum Deus hanc propagationem Naturæ sublunari commiserit, atque hæc mediate procedat semper, quamvis in hoc generando factu visibilia non adsint semina, à quibus forma materiæ suppeditetur, quocirca naturæ & rationi congruum est, formam tamen aliunde in materiam profluere, ne quid ex nihilo post primam creationem fieri contra Dei voluntatem videatur. Nihil enim seipsum efformat & sui ipsius causa est, præter æternum & infinitum Deum; cætera omnia ex nihilo quidem facta sunt ab illo; at non à seipsis, nec propagantur ex nihilo, nec à seipsis, sed per media naturæ præscripta. Plato ideas constituit universales cujusque speciei generabilium in certo loco fixas, unde descendat vis formatrix ad cujuslibet speciei individua formanda seu generanda. Quæ opinio pulchra vel jucunda quidem est, at veritati reclamationat. Nullæ enim sunt, vel esse possunt substantiæ universales extra intellectum, at saltem individua, quæ, quod non habent, dare nequeunt, aut quod dant, non semper ipsa possident. Natura est in omnibus rebus seu individuis universim persusa, quæ tamen in singulis subjectis operatur secundum subjectorum conditionem & requisitum, quod verum est in omnibus semina habentibus, cum illa sint ipsa subjecta & vasa naturæ, in quæ operatur. Sed jam quæritur, quomodo eâ vis feminibus imprimatur & unde, an ab ipsa natura: quod si verum, Ergo ex qualibet materia facit, quid velit, cum cuilibet materiæ formam, quam velit, imprimere possit. Et deinde quomodo natura in hoc animali, quod nullum seminium visibile præsuppositum habet, generando procedat, & in similibus aliis

ex

ex putredine sola natis? Ut in homine est vis cogitativa seu imaginativa, quæ sit subtili quodam artificio imaginum in cerebro conceptarum à sensuum organis incipiendo & ad interiora cerebri loco motive procedendo; absque vero loci mutatione, cælum, longissime distantia, quæ olim visa, cogitata aut facta sint, rememorando; ita in Sole & cælo, ipsique affixis stellis consistit quædam virtus imaginativa, non passiva, ut in animalibus, sed mere activa, quæ loco motivæ inde profluit ad sublunaria, & communicatur certis subjectis, utpote feminibus individuorum, & hæc est forma omnis generationis inceptrix & auctrix, essentiam cuilibet rei communicans, ut sit talis & non alia. Hæc vis est primum moyens, fabricans suum subjectum, velut architectrix, & constituens sibi domum, in qua habitet, quam gubernet ad eum finem, cui à natura artifice assignatur. Illa est virtus spermatica, quæ residet in corpore spermatis, sine qua hoc est sterile & inane, nec ullam generationem promovet; Hæc si evanescat tempore, vel contritione sui continentis, nullus inde fructus sequitur, ut patet in frumentis, quæ si senescant, aut in farinam redigantur, se propagare amplius nequeunt. Aut cur hæc potentia in eo corpore residet potius, quam in alio; nec mox perit? Respondeo: Non alia hic quaerenda aut danda causa est, quam quod natura his mediis gaudeat, & eam virtutem concluderet, ne abire possit, si naturæ sit obediens; quam, si voluisset, aliis subjectis indidisset. Admirabile est, quod spiritus animales nervis in homine contineantur, nec ex illis abeant in auras, & quod iisdem nervis compressis à transitu impediuntur, unde stupor & paralytis ad tempus toti brachio vel pedi accedit, quæ spiritibus per nervos succedentibus mox tollitur. Eundem ad modum virtus ea imaginativa cælestium corporum, inprimis Solis, si individuis quibusdam subjectis seu spermatis rerum immittitur, naturaliter manet in illis ad naturæ nutum & libitum. At ubi femina nulla adsint, tum eadem virtus cæli communicatur materiæ cuidam certæ

imme-

immolare, vel
 rino & pingui
 de materiali cau
 la spermaticu
 is, quarum ult
 erentia integre
 tu materia, for
 matione tempo
 fuerem, quam
 ma orbata sit,
 subsistens for
 ma. Verum qua
 pili gratia, for
 aut cuiusque
 seu corporibus
 ea materia ita
 que loco dicto
 prestat, cuius
 neque aliud su
 determinata ce
 fluentia cele
 in quibusdam
 netæ retis in
 pisces, eorum
 lacu: quemad
 nes à natura fo
 sse videre lice
 matris in Bor
 ditæ, ejiatur.
 aneorum, pa
 borum animali
 sola imaginati
 nim per incubo
 qua esse spacia
 nihilominus or
 ad vivum expre
 ta fuisse is mat
 ni adiac liquid
 non longe alit

immediate, veluti in hac generatione, subjecto illi viscoso & pingui, de quo in præcedentibus, tanquam de materiali causa diximus; Sunt enim duo in singulis spermatibus, materia elementalis, & forma astralis, quarum ultima perire potest, materia & forma externa integre permanente; nihil autem generari ex materia, forma astrali perditâ. Materia in hac generatione tempore prior est forma, & eam recipit influentem, quamvis antea neque omnino aliqua forma orbata sit, ut de materia prima intelligi possit, sed subsequens forma priorem si non tollit, tamen perficit. Verum quæri posset, cur hæc vis formalis, exempli gratia, formandæ volucris, non omni materiæ aut cuicumque immittatur, cum absque vasis certis seu corporibus spermatum ea recipiatur? Respondeo; ea materia ita præparata in ligno tali & non alio, inque loco dicto & non alio, vicem seminalis corporis præstat, cujus qualitates cum non insint alteri, hinc neque aliud subjectum ejus virtutis formalis certæ & determinatæ capax est. Hujusce imaginationis seu influentiæ cœlestis passim exempla sunt obvia, nempe in quibusdam locis Comitatus Mansfeldici, ubi Minera ætis in lapide scissili exprimentur omnis generis pisces, eorumque formas, qui in proximo habentur lacu: quemadmodum & dentes, cornua, integros leones à natura formatos in speluncis subterraneis, & aliis videre licet. In succino quoque quod fluctibus marinis in Borussia ad litora Insulæ Sudaviæ nunc diæ, ejicitur, variæ formæ muscarum, culicum, araneorum, papillionum, ranarum, lacertarum & aliorum animalium apparent non quidem reipsa, sed ex sola imaginatione cœli illis subjectis impressa. Si enim per incisionem aut fractionem eæ querantur, vacua esse spacia sic colorata ex naturæ lusu inveniuntur; nihilominus omnia membra & particule adeo sunt ad vivum expressæ, ut quis juret, revera animalcula talia fuisse iis materiis recondita, forte tum, cum gummi adhuc liquidum fuerit succino involata; quod tamen longe aliter se habet, cum nihil terreni aut non

N

pel-

pellucidi in illis figuris concavis reperitur, quod tamen secus fieri deberet, cum substantia corporea evanescere nequeat, remanente ejus sola forma superstit. Adhæc si animalcula talia in gummeam ejusmodi substantiam, ut est terebintina vel resina, incidissent, alæ vel pedes eorum inviscati apparetent, & non integre extensi aut directi, quod hic non ita fit sed omnia integra videntur, veluti per Crystallinam pelluciditatem. Deinde si ex arboribus illud in aquam decideret, arbores illæ non essent ignota. *Plin. lib. 37. c. 2. & 3.* De succino tradit hoc modo: *Pytheus, inquit, Guttonibus Germanica genti accolis astuarium oceanici prodidit Mentonomon nomine, spacio stadiorum sex millium. Ab hoc, dici navigatione, insulam abesse Abulum. Illo vere fluctibus advehi succinum, & esse concreti maris purgamentum; Incolas pro ligno ad ignem uti eo, proximisque Teutonibus vendere. Huic & Timæus credit, sed Insulam Baltiam vocavit. Mithridates in Germania littoribus esse Insulam ait, vocarique eam Oseritiam, cedri genere sylvosam, inde defluere in petras. Certum autem est gigni in Insula Septentrionali Oceani, & à Germanis appellari Glessum, itaque & à nostris unum insularum ob id Glessariam appellatam, Germanico Casare ibi classibus rem gerente, Austraviam à barbaris dictam. Affertur à Germanis in Pannoniam maxime Provinciam: Inde Veneti primum, quos Græci Hætos vocant, rei famam fecere, proximi Pannonia, id accipientes circa mare Adriaticum. Sexcenta fere milia passuum à Carnunto Pannonia abest littus illud Germania, ex quo invehitur, percognitum nuper. Vidit enim eques Romanus missus ad id comparandum à Iuliano curante gladiatorium munus Neronis principis, qui hæc commercia & littora peragravit, tanta copia inventa, ut retia arcendū feris podium protegentia succinū nodarentur; arma vero & Libitina, totusque unius diei apparatus esset à succino. Maximum pondus us glebe attulit 13. librarum. Hæc Plinius. In succino vero utpote pellucido, ea figura incorporea ex imaginatione cæli infusa, facile apparet, in aliis opacis corporibus non item:*

item: Vt nec in
guavis, sed et
modi, nutriend
hoc conservan
vero non ex trad
femen nec ovum
accepti à natu
crustulosa, ipsa
um vero appla
non est natus à r
sic nec gigni n
dita avis. Ape
vo ex melle ex
que sensibili se
cure feminis p
recepta. Nec
les & efficaciss
sola propagatio
limento & san
abique sui dimi
menta sese eff
tialia virtutum
sistem Eleme
necessum est.
mina formata
tura preparata
tiones. Unde fr
tur, quod nemp
sive infusa mas
per patrefactione
viam spectem La
moveat, que
penis accretis
Græcus mundi
litas hominum
providentia, on
creatura aqz,
dem annum co
dretis creatur

item: Vti nec in materia ligni dicti, cui non solum figura avis, sed etiam vis naturalis spermatica eam formandi, nutriendi, augmentandi, & in vitæ functionibus conservandi, ut in aliis avibus, implantatur. Cum vero non ex trauce seminis aut ovi propagetur, nec semen nec ovum relinquit, ne plus alteri det, quam acceperit à natura: Si enim ova generaret in pullos excludibilia, ipsa quoque inde prodiisset, quorum neutrum vero applaudit. Quemadmodum enim mulus non est natus à mulo, sed mixto genere equæ & asini, sic nec gignit mulum, sed sterilis permanet, ita & dicta avis. Apes ex vermibus nascuntur, vermes in favo ex melle ex naturæ mitifica operatione, licet absque sensibili seminis corpore, non tamen absque virtute seminis per apes favo impressa, cælitus primum recepta. Nec vero possibile est, has virtutes spirituales & efficacissimas à nudis Elementis prodire, aut sola propagatione cum materia seminis, quæ ex alimento & sanguine fit, extendi in infinitum posse absque sui diminutione, cum animadvertamus, Elementa fere esse mortua & saltem receptacula materialia virtutum formalium, & materiam seminis ex iisdem Elementis suppleri Indies & coacervari. Ideo necessum est, quod quotidie affluat vis formalis in semina formata, vel in eorum defectu, in materiam à natura præparatam per putrefactionem, vel alias operationes. Vnde forma hujus mirabilis fetus facile deducitur, quod nempe sit virtus cæli aut Soli imaginativa ætèræ infusa materia viscosa, ligni illius in silu locis ita per putrefactionem dispositi, ut eam vivificet, & in novam speciem Zoophylis seu volucris in concha conclusæ promoveat, quæ ubi deciderit in aquas natæ & volare pennis accretis possit. Finalis autem causa est communis Ornatus mundi, Naturæ admirabilitas & varietas, utilitas hominum acolarum. Et in primis Dei Opt. Max. providentia, omnipotentia, & clementia, quæ ex hac creatura aquæ, ut ex aliis humano generi innotescunt, dum annum coronat suis dotibus & orbem terrarum diversis creaturis, ut longe potentior ille in creando &

292 ADMIRANDA AVIUM.

producendo varias animalium species fuerit, quam nos habiles sumus in-exprimendo, nominando, aut cognoscendo illas. Satis fit nobis aliquam Dei magnalium partem vidisse aut lustrasse cum non omnia capere homini mortali sit possibile, nulla vero velle considerare belluinum sit.

THAU.

THA

GR

NA

CLASS

QUA

AD

Sen

*Fricola turba
rubicundus
git. Vrfos le
qua natura
tur ad van
genis even*